



МАТФЕЙ БИЧИГЕН СҮҮНЧИЛҮ ЖАР

1

¹ Давидтин ле Авраамнын калдыгы Иисус Христостын ада-öбө-көлөри.

² Авраамнан Исаак туулган, Исаактан Иаков туулган, Иаковтон Иуда ла онын карындаштары туулган;

³ Иуданын эмеени Фамарьдан Фарес ле Зара туулган, Фарестен Есром туулган, Есромнон Арам туулган;

⁴ Арамнан Аминадав туулган, Аминадавтан Наассон туулган, Наассоннон Салмон туулган;

⁵ Салмоннын эмеени Рахавтан Вооз туулган, Воозтын эмеени Рурьтан Овид туулган, Овидтен Иессей туулган;

⁶ Иессейден Давид-каан туулган, Давид-кааннан Соломон туулган, Соломоннын энези десе Уриянын башкыдагы эмеени болгон;

⁷ Соломоннон Ровоам туулган, Ровоамнан Авия туулган, Авиядан Асаф туулган;

⁸ Асафтан Иосафат туулган, Иосафаттан Иорам туулган, Иорамнан Озия туулган;

⁹ Озиядан Иоафам туулган, Иоафамнан Ахаз туулган, Ахазтан Езекия туулган;

¹⁰ Езекиядан Манассия туулган, Манассиядан Амос туулган, Амостонг Иосия туулган;

¹¹ Вавилон јерине көчүрөрдөн озо Иосиядан Иехония ла онын карындаштары туулган;

¹² Вавилонго көчүргөн сонгында Иехониядан Салафиил туулган, Салафиилден Зоровавел туулган;

¹³ Зоровавелден Авиуд туулган, Авиудтан Елиаким туулган, Елиакимнен Азор туулган;

¹⁴ Азордон Садок туулган, Садоктонг Ахим туулган, Ахимнен Елиуд туулган;

¹⁵ Елиудтан Елеазар туулган, Елеазардан Матфан туулган, Матфаннанг Иаков туулган;

¹⁶ Иаковтонг Мариянын өбөөни Иосиф туулган, Мариядан Христос дейтен Иисус туулган.

¹⁷ Анайдарда, Авраамнанг ала Давидке јетире бастыразы он төрт үйе; Давидтенг ала Вавилонго көчүргенине јетире база он төрт үйе; Вавилонго көчүргениненг ала Христоско јетире база он төрт үйе.

Иисустын туулганы

¹⁸ Иисус Христостын туулганы мындый болгон. Онын энезин, Марияны, Иосифле кол алыштырып койгондор, је озор биригерге јеткелекте, Мария Агару Тыннанг барланып калган. ¹⁹ Мариянын өбөөни Иосиф, ак санаалу кижии бойы, оны улус алдына уйатка түжүрбейин деп, јажытту јандырып ийерге сананган. ²⁰ Је анайда сананып аларда, ого түш јеринде Кайраканнын ангели көрүнип, мынайда айткан:

– Давид уулы Иосиф! Мария эмеенинди бойында жүргүзөргө коркыба. Онын бойында табылганы – Агару Тыннанг. ²¹ Табары уул болор, Оны Иисус деп адаарын, ненинг учун дезе Ол Бойынын калыгын кинчектеринен аргадаар.

²² Кайраканнын јарчы ажыра айтканы бүтсин деп, ончозы мынайда болгоны бу. Ол айткан: ²³ «*Бат, кыс барланып, уул бала табар, Оны Еммануил деп адагылаар*». Еммануил дегени – «Бисле кожо Кудай» дегени.

²⁴ Иосиф уйкудан турала, ого Кайраканнын ангели јакарганыла эдип, эмеенин бойында жүргүсти. ²⁵ Мария тун уул бала тапканча, оныла билишпей жүрди. Иосиф баланы Иисус деп адады.

2

Күнчыгыштын судурчылары Иисуска бажырганы

¹Иисус Иудей јериндеги Вифлеем деп калада Ирод-каан тужында туулган. Је бат, күнчыгыштан Иерусалимге судурчылар келип, айттылар:

²— Иудейлердин јангы туулган кааны кайда болотон? Күнчыгышта Онын жылдызын көрдибис, Ого бажырарга келдибис.

³Мыны угала, Ирод-каан түймей берди, оныла кожо бастыра Иерусалим түймеди. ⁴Калыктын ончо улу абыстарын ла бичикчилерин јууп алып,

— Христос кайда туулатан эди? — деп, сурап турды.

⁵Олор айттылар:

— Иудей јериндеги Вифлеемде, ненин учун дезе јарчы мынайда бичиген: ⁶«*Сен де, Вифлеем, Иуда јери, Иуданын калаларынан эмеш те кичү эмезин: сенен Башчы чыгар, Ол Израиль элимди кабырар*».

⁷Айдарда, Ирод судурчыларды бойына јажытту кычырып, жылдыстын көрүнген өйин сурап, угуп алала, ⁸олорды Вифлеемге ийип, айтты:

— Барып, бала керегинде быжулап сурап угугар. Таап алзагар, меге тил јетиригер, мен де Ого барып бажырайын.

⁹Судурчылар кааннын айтканын тындап угала, јүрүп ийдилер. Је бат, күнчыгышта көргөн жылдызы олордын ичкери үстинде барып јатты. Учында бала болгон јердин үстине једеле, токтой берди. ¹⁰Олор жылдысты көрөлө, улу сүүнчиле сүүндилер. ¹¹Үйге кирип, баланы ла Онын энезин, Марияны, көрдилер, чөгөдөп, балага јабыс бажырдылар. Онон эрјинелү кайырчактарын ачып, Ого алтын, ладан, база смирна сыйладылар. ¹²Иродко бурулбагар деп, олорго түш јеринде Кудайдан айдылганыла, јери-јуртына өскө јолло јанып ийдилер.

Египетке ырбаганы

¹³Судурчылар јүре берерде, Кайраканнын ангели Иосифке түш јеринде көрүнип, айтты:

— Тур, баланы ла Онын энезин алганча, Египет јерине ырбап бар. Сеге айтканчам, анда јүр. Ирод баланы өлтүрейин деп, бедиреерге умзанып јат.

¹⁴ Иосиф туруп, түнде баланы ла Онын энезин алганча, Египет жаар жүре берди. ¹⁵ Анда Ирод јада калганча жүрди. Кайраканнын жарчы ажыра айтканы бүтсин деп, мынайда болгоны бу. Ол айткан: *«Египеттен Уулымды алдырып алдым».*

¹⁶ Судурчыларга электедип койгонын көрөлө, Ирод сүрекей чугулданды. Олордон сурап уккан өйдө Вифлеемде ле оны эбیره жерлерде туулган эки жашту ла онон кичү балдарды ончолорын өлтүрсин деп жакарды. ¹⁷ Анайып, Иеремия деген жарчы ажыра айдылганы бүтти. Ол айткан:

¹⁸ *«Рамада үн угулат,
ый-сыгыт, улу онту-калак угулат.
Рахиль балдарым деп ыйлап,
токунап болбойт,
ненин учун дезе олар жок».*

¹⁹ Ирод јада калган сонгында Кайраканнын ангели Египеттеги Иосифке түш јеринде көрүнип,

²⁰ – Тур, баланы ла Онын энезин алганча, Израиль јерине јан – деди. – Баланын тынын кыйарга сананган улус өлди.

²¹ Иосиф туруп, баланы ла Онын энезин алганча, Израиль јерине јанды. ²² Иудей јеринде Иродтын ордына онын уулы Архелай каан болуп турганын угала, оноор барарга коркыды. Је түш јеринде айдылганыла, Галилей јерине барды. ²³ Ого келип, Назарет дейтен калада јуртай берди. Анайып, Онын ады Назорей болор деп, жарчылар ажыра айдылганы бүтти.

3

Куба чөлдөгү үн

¹ Ол күндерде Крестеечи Иоанн келип, Иудейдин куба чөлинде јарлыктап, ² айдып жүрген:

– Кинчектеригерди алынып, Кудайга баштаныгар! Тенери Каандыгы јууктап келди!

³ Исаия жарчынын мынайда айткан кижизи бу болгон: *«Куба чөлдө кыйгырганнын үни: Кайраканга јол белетегер, Онын јолдорын түс эдигер!»*

⁴ Иоанн бойы дезе төө түгинен эткен кийимдү болгон, белин тере курла курчанган, јиген ажы аспан ла јер адарунын мөди.

⁵Ол тушта Иерусалимнинг улузы, Иудей ичинде, Иорданды жакалай журтаган ончо улус ого келип, ⁶кинчектерин ачып, Иордансууга кирип, Иоаннга креске тўжўп тургандар. ⁷Креске тўжерге ого көп фарисейлер ле саддукейлер келип жатканын көрөлө, ологого айтты:

– Ыланнын ач-ўрени! Кудайдын келер чугулынан кыйыжарыгар деп, слерге кем айтты? ⁸Чындаптаг кинчегерди алынып, Кудайга баштанганыгарды керекте көргүзигер. ⁹«Бистин адабыс Авраам» – деп, ичигерде айдарга сананбагар. Айдып турум слерге: Кудай бу таштардан Авраамга балдар жайап берер аргалу. ¹⁰Малта да агаштардын тазылында жадыры: жакшы жиилек бўтпес агашты кезип, отко таштайтан. ¹¹Кинчек алынарынын темдеги эдип, мен слерди суула крестеп жадым, же кийнимче келип жатканы мененг күчтү; мен Онын өдүгин тудунып апарарга турбазым. Ол слерди Агару Тынла, отло крестеер. ¹²Онын күреги колында: Ол идиргенин арутап, буудайын алмарына урар, саламын дезе, өчпөс отко таштап, өртөөр.

Иисустын креске тўшкени

¹³Ол тушта Иоаннга креске тўжейин деп, Галилей жеринен Иорданга Иисус келди. ¹⁴Иоанн дезе Оны токтодып, айтты:

– Сен мени креске тўжүрер учурлу, Сен дезе меге келдин бе?

¹⁵Je Иисус ого каруу жандырды:

– Эм токтотпо. Мынызыла не ле чынды бўдүрип койорыс.

Айдарда, Иоанн токтотподы.

¹⁶Креске тўжеле, Иисус ол тарый суудан чыгып келерде, Ого тенери ачылды, Ол күүле чилеп Ого тўжўп келеткен Кудайдын Тынын көрүп ийди. ¹⁷Тенериден үн чыкты:

– Бу Менин сүүген Уулым, Онын Бойында Менин жакшылыкту табым.

4

Иисусты ченегени

¹Мынын сонгында Тын Иисусты көрмөскө ченедерге, куба чөлгө алып барды. ²Иисус төртөн түш ле төртөн түн орозо тудуп, аштай берди. ³Ченеечи Ого базып келеле, айтты:

– Сен Кудайдын Уулы болзонг, бу таштар калаш боло берзин де.

⁴Je Ол каруу жандырды:

– Бичилген сөс бар: *«Кижги жангыс калаш жип тирү жүрер эмес, же Кудай айдып турган не ле сөслө тирү жүрер».*

⁵Айдарда, көрмөс Оны агару калага апарып, Öргөөниң канадына тургузала, ⁶айтты:

– Сен Кудайдын Уулы болзон, төмөн калып ий. Бичилген жок беди:

«Бойынын ангелдерине жакарар.

Будын ташка бүдүрилбезин деп,

Сени кол бажына алып баргылаар».

⁷– База бичигени бар: *«Кудайын Кайраканды ченебе»* – деп, Иисус каруу жандырды.

⁸Көрмөс Оны база бир сүрекей бийик кырга алып барала, телекейдин ончо каандыктарын ла олордын магын көргүзип, ⁹айтты:

– Меге жыгылып бажырап болзон, мынын ончозын Сеге бейин.

¹⁰– Менен кезде тайыл, сатана! – деп, Иисус айтты. – Бичилген жок беди: *«Кудайын Кайраканга бажыр, жангыс Ого жалчылан».*

¹¹Мынын сонгында көрмөс Иисустан жүре берди. Je бат, ангелдер келип, Ого жалчыланып жүрдилер.

Иисус Галилейде

¹²Иоаннды түрмелеп койгонын угала, Иисус Галилей јерине жүре берди. ¹³Назареттен чыгала, талай жаказындагы Капернаумга келип журтады. Ол Завулон ло Неффалимниң јери болгон. ¹⁴Исаия деген јарчы ажыра айдылганы бүтсин деп, мынайда болгоны бу. Ол айткан:

¹⁵ *«Талай јаар жүре берген јолду Завулон јери,*

Неффалим јери!

Иордан ары јаны! Кара јанду јурт турган Галилей јери!

¹⁶ *Карачкыда отурган калык улу јарык көрди,*

өлүмниң көлөткөзи бүркеген ороондо жүрген улуска

јарык јарыды».

¹⁷Онон ло бери Иисус јарлыктап, айдып жүрер болды:

– Кинчектеригерди алынып, Кудайга баштаныгар! Тенгери Каандыгы жууктап келди!

Баштапкы үренчиктер

¹⁸ Галилей талайын жакалай барадып, Иисус эки карындашты: Петр дейтен Симонды ла онын Андрей карындажын көрүп ийди. Олор, балыкчы болгон бойлоры, талайда шүүндеп тургандар.

¹⁹ – Мени ээчий барыгар – деп, Иисус олорго айтты. – Слерди улус тудачы эдип салайын.

²⁰ Олор бу тарый шүүнин артырып койоло, Оны ээчий бастылар. ²¹ Онон ары барып, база эки карындашты: Зеведей уулы Иаковты ла онын Иоанн карындажын көрүп ийди. Олор Зеведей адазыла кожо кемеде шүүнин жамап отургандар. Олорды кычырды. ²² Олор бу тарый, кемени ле адазын артырып койоло, Оны ээчий бастылар.

Улуска жалчыланып баштаганы

²³ Иисус Галилейдин жери сайын жүрди, олордын синагогаларына кирип үретти, Каандык керегинде Сүүнчилү Жар жарлап, улустын не ле ооружын, не ле жоболын жазып жүрди. ²⁴ Иисус керегинде табыш Сирия ичине жайылды. Ого ончо жоболдуларды, жүзүн-жүүр ооруга таптыргандарды, туткак оорулу улусты, өзök-буурында шилемирлү, улаарып базып жүрер улусты, курулып калгандарды экелип тургандар. Ол ончозын жазып турган. ²⁵ Галилей жеринен, Он-Турадан, Иерусалимнен, Иудей жеринен, Иордан ары жанынан камык улус Оны ээчий жүрген.

5

Чын кежик керегинде

¹ Иисус улусты көрөлө, кырга чыкты. Отура берерде, Ого үренчиктери базып келди. ² Олорды үредип баштап, айтты:

³ – Кудайды керектегендер кежиктү:

Тенери Каандыгы – олордыйы.

⁴ Ыйлап жүргендер кежиктү:

олорго коот болор.

⁵ Лобоштор кежиктү:

олор жерди энчиленер.

⁶ Чындыктан аштап-суузап жүргендер кежиктү:

- олор тойор.
- 7 Быйандулар кежиктү:
олорго быйан болор.
- 8 Ару жүректүлөр кежиктү:
олор Кудайды көрөр.
- 9 Амыр жайап жүргендер кежиктү:
олор Кудайдын уулдары деп адалар.
- 10 Чындык учун улуска араладып жүргендер кежиктү:
Тенери Каандыгы – омордыйы.

¹¹ Мен учун улуска жаман айттырып, сүрдүрүп, жабарладып бурулатсагар, кежиктү болгоныгар ол. ¹² Сүүнигер, жыргагар: тенеридеги кайралыгар улу! Анайып ок слерденг озо жүрген жарчылар да истеткен эдилер.

Тус ла жаркын

¹³ – Слер – жердин тузы. Тус амтанын жылыткажын, оны катап неле тусту эдер? Ол неге де жарабас, оны жангыс улус тепсезин деп, чыгара таштайтан.

¹⁴ Слер – телекейдин жарыгы. Кыр баштай турган кала көскө илинбей калбас. ¹⁵ Жарыткышты камысканда, оны казанла көнгөрбөйтөн. Карын, неменин үстине тургузатан, ол айыл ичиндеги ончо улуска жарыйт. ¹⁶ Жаркыныгар улус алдында анайып жарып турзын, омор ак кылынып жүргенигерди көрүп, Тенеридеги Адагарды алказын.

Жасак керегинде

¹⁷ – Мени Жасакты эмезе жарчылардын чийимин жоголторго келди деп сананбагар. Жоголторго эмес, бүдүрерге келдим. ¹⁸ Чынын айдадым слерге: тенери ле жер жастыкпаганча, эн оок бир де танык, бир де чийик Жасактан жастыкпас, ончозы бүтпегенче. ¹⁹ Анайдарда, кем кижиде бу эн кичү жакылталардын кажы бирүзин бузып, улусты да бого үретсе, Тенери Каандыгында эн кичү деп адалар. Кем кижиде жакылтаны бүдүрүп, улусты да бого үретсе, Тенери Каандыгында улу деп адалар. ²⁰ Айдып турум слерге: Кудайга чындык болгоныгар бичикчилердийин ле фарисейлердийин артыктабаза, Тенери Каандыгына кирбезигер.

Чугул керегинде

²¹ – *Кижиге өлтүрбө* деп, ада-өбөкөлөргө айткан сөсти укканыгар. Кижиге өлтүргөни жаргылар. ²² Же Менин слерге айдып турганым бу: карындажына чугулданып турган кижиге жаргылар; карындажына «рака»* дегени, оток-күреде жаргылар; «аамай» дегени, жалыган отту гееннага** түжер эдип бурулар. ²³ Анайдарда, Кудайга берүү берейин деп, тагылга келеле, карындажын сеге комудалду болгону эзинге киргезин, ²⁴ берейин дегенинди тагылдын жанына салып кой; барып, озо карындажынга жаражып ал, ошон келип, берейин дегенинди бер. ²⁵ Бурулаачы кижинге жолдо кожо тужында саадабай жаражып ал; бурулаачы кижин сени жаргычыга апарып бербезин, жаргычы сени түрменин ишчизине берип ийбезин, анайып сени түрмелеп койгылабазын. ²⁶ Чынын айдадым сеге: калганчы оок акчаны төлөбөйинчен, оноортынан чыкпазын.

Айыл-журт керегинде

²⁷ – *Чайдам*** болбо* деп айткан сөсти укканыгар. ²⁸ Же Менин слерге айдып турганым бу: үй кижиге күүнзеп көргөни, оныла кожо жүрегинде кинчек эткени ол. ²⁹ Он көзүн сени жаманга баштап турган болзо, онынды суурала, бойуннан ары таштап ий. Бар бойун таамыга ташталганчан, эдиндин бир үйезинен айрылып калганын бойунга жакшы. ³⁰ Он колын сени жаманга баштап турган болзо, онынды кезип, бойуннан ары таштап ий. Бар бойун таамыга ташталганчан, бир үйенен айрылып калганын бойунга жакшы.

³¹ База айткан сөс бар: «*Алган эжиле айрылыжып жаткан кижиге, онызына айрылышкан учурлу бичик берзин*». ³² Же Менин слерге айдып турганым бу: чайдам эмес эжиле айрылыжып жатканы, онызын өскө кижиле кинчекке кийдирери ол; айрылыжып калганды алганы, оныла кожо кинчекке киргени ол.

* Темей кижиге.

** Таамы.

*** Өскө кижинин алганыла кинчек эдери.

Черт керегинде

³³ – *Черт буспа, же Кайраканнын алдына чертенип айтканынды бүдүр* деп, ада-өбөкөлөргө айткан сөсти база укканыгар. ³⁴ Же Менин слерге айдып турганым бу: чек чертенбегер. Тенгериле де чертенбегер, Кудайдын Ширеези ол; ³⁵ жерле де чертенбегер, Кудайдын бут алды ол; Иерусалимле де чертенбегер, улу Кааннын калазы ол; ³⁶ бажынла да чертенбе, бажыннын бир де кылын агартып эмезе карартып болбозын. ³⁷ Айдар сөзигер мындый болзын: эйе болзо, «эйе», жок болзо, «жок». Кожуп айтканы, – жаманнан.

Өч керегинде

³⁸ – *Көс ордына көс, тиш ордына тиш* дегенин укканыгар. ³⁹ Же Менин слерге айдып турганым бу: жаманга удурлашпа. Карын, он жаагына тажып ийген кижиге база бир жаагынды төгөп бер. ⁴⁰ Сениле жаргылажып, чамчанды алайын дегенге, катанчыгынды да суурып бер. ⁴¹ Бир чакырым жерге кожо барып кел деп албадаган кижиле кожо эки чакырым жерге барып кел. ⁴² Сураганга – бер, төлүге алайын дегеннен – туура баштанба.

Өштүни сүүри

⁴³ – *Луугынды сүүп жүр, өштүндү жаман көр* дегенин укканыгар. ⁴⁴ Же Менин слерге айдып турганым бу: өштүлеригерди сүүгер, слерди истеп тургандар учун мүргүгер*. ⁴⁵ Жангыс анайып Тенгери-деги Адагардын уулдары болорыгар. Ол Бойынын күнин жамандардын да, жакшылардын да үстине чыксын дийт; жанмырын ак сагыштуга ла кара сагыштуга ийет. ⁴⁶ Слерди сүүп тургандарды сүүр болзогор, слерди не учун кайралдайтан? Албанчылар да анайда эдип турган эмес беди? ⁴⁷ Жангыс карындаштарыгарды уткып турган болзогор, аңылу нени эдип жадыгар? Кара жандулар да анайда эдип турган эмес беди? ⁴⁸ Анайдарда, тенгеридеги толо кемдү Адагардый, толо кемдү болугар.

* Кезик жебрен түрбектерде: «Же Менин слерге айдып турганым бу: өштүлеригерди сүүгер, слерди каргагандарды алкагар, слерди жаман көргөндөргө жакшыгар жетиригер, слерге жаманын жетиргендер учун, слерди истегендер учун мүргүгер».

6

Быйан эдери

¹— Болгоогор, кижі көзінче быйан этпегер, онымды кижі көрзін дебегер. Онон башка, слерге Тенеридеги Адагарданг кайрал болбос. ²Онын учун, быйан эдип јатканда, оны јарлаба, эки јүстүлердий болбо. Улус мактазын деп, олор синагогаларда, оромдордо анайда эдип јадылар. Чынын айдадым слерге: олор бойынын кайралын алганы ол. ³Сен дезе, быйан эдип јатканда, он колыннын эдип турганын, сол колын билбезин. ⁴Быйан эткенин туйка болзын. Ол тушта туйка эткенди көрөр Аданг сени кайралдаар.

Мүргүүл керегинде

⁵— Мүргүп турган тужыгарда эки јүстүлердий болбогор. Улус көрзін деп, олор синагогаларда, ором белтирлеринде туруп мүргүүрин јакшызынып јадылар. Чынын айдадым слерге: олор бойынын кайралын алганы ол. ⁶Сен дезе мүргүгенде, кыбына кирип, эжигинди бөктөп, көрүнбес Аданга мүргү. Ол тушта јажыттуны көрөр Аданг сени кайралдаар. ⁷Мүргүп, кара јандулар чылап, артык сөс айтпагар. Олор көп сөс айтсабыс угулар деп сананып јадылар. ⁸Олорго түнгейлешпегер. Тенеридеги Адагар слердинг керектегенеерди Онон сурагалакта билер.

⁹Мынайып мүргүгер:

Тенеридеги Адабыс!

Адын Сенин агарулалзын,

¹⁰ Каандыгын Сенин келзин.

Канайып тенериде,

анайып јерде де

табын Сенин болзын.

¹¹ Күнүн сайынгы калажысты

бүгүн биске бер.

¹² Биске төлүлү улустан

канайып алымдабайдыс,

бистинг де төлүлеришти алымдаба.

¹³ Ченелтеге бисти кийдирбе,
је јаманнан бисти корула*.

¹⁴ – Улустын кинчегин таштазагар, Тенгеридеги Адагар слердийин де таштаар. ¹⁵ Улустын кинчегин таштабас болзогор, Адагар да слердийин таштабас.

Орозо керегинде

¹⁶ – Орозо тутканаарда, эки јүстүлер чилеп сүрнүгип калган јүрбегер. Орозо тутканысты улус көрзин деп, оло чырайын бүрүнкүйледип алган жүргүлейт. Чынын айдадым слерге: оло бойынын кайралын алганы ол. ¹⁷ Сен дезе, орозо тутканда, бажынды майлап, јүзинди јунуп ал. ¹⁸ Орозо тутканынды кижиле билбезин, көрүнбей турган Адаг билзин. Ол тушта јажытуны көрөр Адаг сени кайралдаар.

Тенгеридеги јөөжө

¹⁹ – Бойыгарга јерде јөөжө јөөбөгөр, оны күйе ле тат јиир, уурчылар казып, уурдап апарар. ²⁰ Карын, бойыгарга тенгериде јөөжө јөөгөр, оны күйе ле тат јибес, уурчылар казып, уурдап апарбас. ²¹ Јөөжөгөр кайда, јүрегеер де анда болор.

Эт-кан јарыткыжы

²² – Эт-кан јарыткыжы – көс. Анайдарда, көзин ару болзо, ончо эди-канын јарык болор. ²³ Көзин јаман болзо, ончо эди-канын карачкы болор. Анайдарда, ичиндеги јарыгын карачкы болзо, карачкы кандый болор?

Кудайга эмезе акча-јөөжөгө јалчыланар

²⁴ – Кем де эки бийге бир уунда јалчыланып болбос: эмезе бирүзин јаман көрөр, экинчизин дезе сүүр; эмезе бирүзине кичеенер, экинчизин дезе керектебес. Кудайга ла акча-јөөжөгө тенг јалчыланып болбозыгар.

²⁵ Онын учун айдып турум слерге: јүрүмигерди кичееп, нени јиирис, нени ичерис, эди-каныгарды кичееп, нени кийерис дебегер. Курсак јүрүмнен баалу болгон бо, кеп эт-каннан баалу болгон бо? ²⁶ Тенгеринин куштарына көрүгер: оло аш чачпайдылар, кеспей-

* Кезик јебрен түрбектерде кожумак бар: «Каандык, күч, мак дезе, үргүл-јиге Сенийи. Аминь».

дилер, алмарына жууп урбайдылар, же оларды Тенгеридеги Адагар азырайт. Слер олардон чик-жок артык эмес бедигер? ²⁷Кемигер кичеенип, жүрүмин бир де саатка узадып болор? ²⁸Кийер кепти де не кичеейдигер? Жаландагы чомур чечектердин өзүп турганын көрүгөр: иштебей де, иирбей де жадылар. ²⁹Же айдып турум слерге: Соломон до бойынын бастыра магында олардын бирүзи де чилеп кийинбеген. ³⁰Бүгүн бар болуп, эртен отко ташталатан жалангын өлөнгин Кудай анайып кийиндирип турганда, слерди оноң артык кийиндирбес бе, бүдетени ас улус? ³¹Анайдарда, «Нени жиирис?», эмезе: «Нени ичерис?», эмезе: «Нени кийерис?» – дешкилеп, оны кичеебегер. ³²Мынын ончозын кара жандулар кичееп жадылар. Тенгеридеги Адагар десе мынын ончозын керексинип турганыгарды билер. ³³Элден озо Онын Каандыгын ла чынын бедирегер, мынын ончозы слерге үзеери берилер. ³⁴Анайдарда, эртенги күнди сананбагар, эртенги күн бойы керегинде бойы сананар. Кажы ла күнде бойынын уур-күчтери бар.

7

Жаргылатпаска, жаргылабагар

¹– Жаргылабагар, ол тушта слерди де жаргылабас. ²Кандый жаргыла жаргылаарыгар, анайып ла бойыгарды жаргылаар; кандый кемжүле кемжиригер, анайып ла бойыгарга кемжилер. ³Карындажыннын көзиндеги тегенекти не көрүп жадын, бойыннын көзиндеги тоормошты десе сеспейдин бе? ⁴Эмезе: «Кажы, көзиннен тегенекти чыгарып ийейин» – деп, көзинде тоормошту бойын, карындажынга канайып айдарын? ⁵Эки жүстү! Озо бойыннын көзиннен тоормошты чыгар, ол тушта карындажыннын көзинен тегенекти канайып чыгарарын көрүп аларын. ⁶Агару немени ийттерге бербегер – оло кайа бурулып, слерди жара тартар. Эрјинегерди чочколордын алдына таштабагар – оло оны тепсеп койор.

Сурагар, бедирегер, токулдадыгар

⁷– Сурагар, слерге берилер; бедирегер, табарыгар; токулдадыгар, слерге ачып берер. ⁸Сураган кижы алат, бедирегени табат, токулдатканга ачып берер. ⁹Уулы калаш сурагажын, ого таш алып берер кижы ортогордо бар бе? ¹⁰Балык сураза, жылан алып берер

бе? ¹¹Анайдарда, жаман бойыгар, балдараарга жакшыны берерин билер болзогор, анчада ла Тенгериде жүрген Адагар Онон сурап турган улуска жакшыны берер. ¹²Онын учун, слерге улус кандый болзын дезегер, бойыгар да ологор андый ок болугар. Ол керегинде Жасак ла жарчылар айдат ине.

Тар эжик

¹³– Тар эжиктен киригер, ненин учун десе өлүмге кийдирер эжик кен, жолу жалбак; көп улус ол жолло барат. ¹⁴Жүрүмге кирер эжик тар, жолу тапчы; оны табары ас.

Бүткөн жиелегинен танырыгар

¹⁵– Төгүн жарчылардан чеберленигер. Олор слерге кой терезин жабынган келгилейт, ичин көрзө, казыр бөрүлөр. ¹⁶Олорды бүткөн жиелегинен танырыгар. Тегенектен виноград теретен беди? Эмесе убактан смоква теретен беди? ¹⁷Жакшы агаштан жакшы жиелек бүдетен, жаман агаштан жаман жиелек бүдетен. ¹⁸Жакшы агаш жаман жиелек бүдүрүп болбос, жаман агаш жакшы жиелек бүдүрүп болбос. ¹⁹Жакшы жиелек бүтпес не ле агашты кезип, отко таштайтан. ²⁰Анайдарда, олорды бүткөн жиелегинен танырыгар.

²¹Меге: «Кайракан! Кайракан!» – деп айдып турган не ле кижини Тенгери Каандыгына кирер эмес, Тенгеридеги Адамнын табын бүдүрүп жүргени кирер. ²²Жаргы болор күн Меге мынайда айдары көп чыгар: «Кайракан! Кайракан! Сенин адыннан жарчы болуп айдып жүрген эмес бедис? Сени адап, шилемирлерди чыгарып жүрген эмес бедис? Сени адап, көп кайкал эткен эмес бедис?» ²³Ол тушта Мен ологор жарлаарым: «Мен слерди качан да билбес болгом. Менен кезде тайылыгар, жаман кылынып жүргендер!»

Эки төс

²⁴– Анайдарда, Менин бу сөзимди угуп, оны бүдүрүп жүрген кижини керсү кижиге түндеп айдайын. Ол туразын таш үстине туткан. ²⁵Жанмыр жаап, жайкан чыгып, салкын согуп, байагы турага табарарда, ол, таштын үстине төзөлгөн болуп, антарылбаган. ²⁶Бу сөзимди угуп, оны бүдүрбей турган кижини керсү эмес кижиге түндеп айдайын. Ол туразын кумакка туткан. ²⁷Жанмыр жаап, жайкан чыгып, салкын согуп, байагы турага табарарда, ол антарыла берген, онын антарылганы коркышту болгон.

²⁸ Иисус айдып божоордо, улус Онын үредүзин кайкап турды,
²⁹ ненин учун десе олорды бичикчилер чилеп эмес, бойында жан бар кижичилеп үрөткөн.

8

Капкаш баалулу кижини жасканы*

¹ Иисус кырдан түжүп келерде, Оны ээчий көп улус барды. ² Же бат, капкаш баалулу кижичилеп келеле, Ого бажырып, айтты:

— Кайракан, мени арутайын десе, арутап ийерин.

³ Иисус колын сунуп, ого тийип, айтты:

— Арутайын, ару бол.

Бу ла тарый ол капкаш баалудан аруталды.

⁴ Иисус ого айтты:

— Калак, кижиге неме айтпа. Же барып, абыска көрүн, Моисейдин жакарганыла тайылга эт, улуска кере болзын.

Жүс бажынын жалчызын жасканы

⁵ Иисус Капернаумга кирерде, жүс бажы Ого бажырып келеле, сурап, айтты:

⁶ — Кайракан! Айлымда жалчым курулып калган коркышту шырап жадыры.

⁷ — Мен барып, оны жазайын — деп, Иисус ого айтты.

⁸ Жүс бажы десе каруу жандырды:

— Кайракан! Сени айлыма кийдирерге турбас кижичилеп эдим. Бир ле сөс айт, жалчым жазылар. ⁹ Бажым билер бийлү де болзом, башкарып турган черүчилдерим бар. Кажы бирүзин «бар» десе, барат, бирүзин «кел» десе, келет; жалчымды «мыны эт» десе, эдет.

¹⁰ Мыны угала, Иисус кайкады, кийинче келип жаткан улуска айтты:

— Чынын айдадым слерге: мынайда бүдүп турганды Израильден де таппадым. ¹¹ Айдып турум слерге: күнчыгыштан ла күнбадыштан көп улус келип, Авраамла, Исаакла, Иаковло кожо Тенеридеги Каандыкта кыйынынан отуруп алар. ¹² Каандыктын уулдары десе, тыш карачкыга чыгара сүрдүрер. Анда ый ла тиш кыжырти болор.

* Кижинин эди-канындагы жазылбас ириндү баалу. Андый баалулу улусты быжар дежетен.

¹³ Онон Иисус жүс бажына айтты:
– Бар, бүткенинче, сеге болгой.
Ол ло тарый жалчы жазыла берди.

Иисус Петр-эште

¹⁴ Иисус Петр-эшке келеле, онын кайын энези эди изип-күйүп, оорып жатканын көрди. ¹⁵ Онын колына тийерде, ол жазыла берди. Өрө туруп, Ого жалчыланып жүрди.

¹⁶ Эңир кирерде, Иисуска өзөк-буурында шилемирлү көп улусты экелдилер. Ол желбистерди сөслө чыгарып, ончо жоболдуларды жазып ийди, ¹⁷ Исаия деген жарчы ажыра мынайда айдылганы бүтсин деп:

*«Ол оору-жоболысты Бойына алынып,
кыйын-шырабысты апарды».*

Кайраканды ээчий баратаны

¹⁸ Иисус Бойын эбире көп улус турганын көрөлө, үренчиктерине:
– Суунын ол жанына кечигер – деди.

¹⁹ Ого бир бичикчи базып келеле, айтты:

– Үредүчи, Сен кайдаар да барзанг, Сени ээчий барарым.

²⁰ Иисус ого айтты:

– Түлкү болзо ичегендү, куш болзо уйалу, Кижин Уулынын десе баш та жөлөөр жери жок.

²¹ Үренчиктердин бирүзи десе Ого айтты:

– Кайракан, мен озо адамнын сөөгин жууп койорго барып келетин бе?

²² Же Иисус ого:

– Мени ээчий бар – деди. – Өлгөн улус өлгөн улузынын сөөгин бойлоры жуузын.

Жотконды сыныктырганы

²³ Иисус кемеге отураарда, кийнинен үренчиктери барып отурдылар. ²⁴ Же бат, озор жүскилеп барадарда, талай тын жайканып, толкулар кемеге кирип турды. Иисус десе уйуктап жаткан. ²⁵ Үренчиктер базып келеле, Оны ойгозып, айттылар:

– Кайракан, бисти аргада! Чөнгүп барадырыс!

²⁶ – Не андый коркынчак болдыгар, бүдетенеер ас улус? – дейле, Ол өрө туруп, жотконды ла талайды токтозын деп жакарып

ийерде, улу тымык түшти. ²⁷Улус дезе кайкажып, айдыжып турдылар:

– Бу кем болотон? Салкын да, талай да Онын сөзүн угуп турганын!

Өзөк-буурында шилемирлү эки кижини жасканы

²⁸Иисус талайдын ол жанындагы Гадара ороонына кечип чыгарда, Ого өзөк-буурында шилемирлү эки кижини туштады. Олор сөөк салган куй-таштан чыгып келгендер. Олордын казырына ол жолло кем де жүрүп болбос болгон.

²⁹Же бат, олор кыйгырыжа бердилер:

– Бисти кайдайын деп турун, Кудайдын Уулы? Сен бери өй жеткелекте бисти кинчектеерге келген.

³⁰Кедертинде көп үүрлү чочколор күдүдө турган. ³¹Шилемирлер Иисусты сурай бердилер:

– Бисти сүрер болзон, үүрлү чочколорго кирерге ий.

³²Иисус:

– Барыгар – деди.

Олор чыгып, чочколорго барып кирдилер. Же бат, ончо үүр каяттан талайга калып, чөнгүп калды. ³³Күдүчилер дезе сыр-жүгүрикте барып, калага келеле, ончозын жарладылар, өзөк-буурында шилемирлү улусла не болгонын база айттылар. ³⁴Каланын улузы көдүрөзи Иисуска удур чыкты. Оны көрөлө, олордын жеринен жүре берзин деп сурадылар.

9

Курулып калган кижини жасканы

¹Иисус кемеге отуруп, кечеле, Бойынын калазына једип келди. ²Ого курулып калган бир кижини төжөккө салганча экелдилер. Иисус олордын бүдүп турганын көрөлө, курулып калганга айтты:

– Јалтанба, балам, кинчектерин ташталып туру.

³Же бат, бичикчилердин кезиги ичинде айдынды: «Ол Кудайды јамандап јат». ⁴Иисус дезе олордын санаазын билип, айтты:

– Јүрегеерде не керек јаман сананып јадыгар? ⁵Не деп айдарга јенил: «Кинчектерин ташталып туру» – деерге бе, эмезе: «Тур,

базып жүр» – деерге бе? ⁶ Жердеги кинчектерди таштайтан жан Кижини Уулында барын билип жүрүгөр деп турум. – Онон курулып калганга баштанды: – Тур, төжөгинди алып, айлыңа жан.

⁷ Онызы туруп, жана берди. ⁸ Улус мыны көрүп коркканды, ологорго мындый жан берген Кудайды алкады.

Бойыла кожо Матфейди алганы

⁹ Иисус оноортынан өдүп барадып, Матфей деп бир кижини калан жуур жеринде отурганын көрөлө, ого айтты:

– Мени ээчий бас.

Онызы өрө туруп, Иисусты ээчий басты.

¹⁰ Иисус үйде кыйын отураарда, көп албанчылар ла кинчектүлөр келип, Оныла, үренчиктерле кожо кыйын отуруп алдылар. ¹¹ Мыны көрөлө, фарисейлер үренчиктерге айттылар:

– Үредүчигер албанчыларла, кинчектүлөрле кожо не керек ичет-жийт болбогой?

¹² Иисус десе, мыны угала, ологорго айтты:

– Эмчини кадык улус эмес, оору улус керексиир. ¹³ *Быйан күүнзеп жадым, тайылга күүнзеп турган эмезим* деп айткан сөстин учурын ондоорго, барып үренигер. Мен актуларды эмес, кинчектүлөрдү кычыраарга келген инем.

Орозо керегинде сурак

¹⁴ Ол тушта Иисуска Иоаннын үренчиктери келип, айттылар:

– Ненин учун бистер ле фарисейлер улам сайын орозолоп жадыс, Сенин үренчиктерин десе орозолобой жадылар?

¹⁵ Иисус ологорго айтты:

– Колту кожо жүргенде, тойчылар кунугатан бедиде? Же колтуны ологордон айрып алар күндөр келер, ол тушта ологор орозо тудар. ¹⁶ Эски кийимге жаңы бөстин өөнүн жамабайтан; жамачы эскизин жырта тартып, тежиги там ары барар. ¹⁷ Жаңы аракыны эски тажуурга урбайтан; анайткажын, тажуур жырттылып, аракызы да төгүлөр, тажууры да үрелер. Карын, жаңы аракыны жаңы тажуурга уратан. Ол тушта аракы да, тажуур да бүдүн болор.

Оору үй кижини жасканы ла кызычакты тургискени

¹⁸ Иисус ологорго мынайда айдып турганча, бир бий кижини базып келеле, Ого бажырып, айтты:

– Кызычагым жангы ла жада калды. Барып, онын үстине колын салып, алка, ол тирилер.

¹⁹ Иисус туруп, онын кийнинен басты; үренчиктери кожо бардылар. ²⁰ Же бат, он эки жыл кан келип, жобоп жүрген үй кижини, Иисуска кийнинен базып келеле, Онын кийиминин эдегине тийди. ²¹ Ол ичинде айдынган: «Онын кийимине тийзем ле, жазыларым». ²² Иисус десе кайра баштанып, үй кижини көрөлө, айтты:

– Жалтанба, кызым! Бүдүп турганын сени аргадады.

Үй кижини ол бойынча жазыла берди.

²³ Иисус бийдинг айлына келеле, кунукчылду күү ойногон ло түймежип базып жүрген улусты көрүп, ²⁴ оларго айтты:

– Тышкары чыгыгар! Кызычак өлбөгөн, уйуктап жат.

Оны шоодо бердилер. ²⁵ Улусты тышкары чыгарган кийнинде Ол кирип, кызычакты колынан тутты, онызы туруп келди. ²⁶ Мынын табыжы байагы жерге текши жайылды.

Эки сокорды жасканы

²⁷ Иисус оноортынан барып жадарда, Оны эки сокор ээчип, кыйгырыжып турдылар:

– Биске буурса, Давид Уулы!

²⁸ Иисус үйге кирерде, сокор улус Ого базып келдилер.

Иисус олардон сурады:

– Мыны эдип болорыма бүдүп туругар ба?

– Эйе, Кайракан! – дедилер.

²⁹ Айдарда, Иисус олардын көзине тийип,

– Бүткенигерче, слерге болгой – деерде, ³⁰ олардын көзи жарый берди.

– Мыны кижини билбезин – деп, Иисус оларго кату жакарды.

³¹ Же олар чыгала, Иисус керегинде жер сайын жарлады.

Тил жокты жасканы

³² Булар чыгып барадарда, Иисуска өзөк-буурында шилемирлү тил жок кижини экелдилер. ³³ Шилемир чыгара сүрүлдерде, тил жок кижини эрмектене берди. Улус кайкап, айдыжып турды:

– Израильде мындый немени качан да көрбөгөндөр!

³⁴ Фарисейлер десе айдыжып турдылар:

– Ол шилемирлерди шилемир бийининг күчиле чыгара сүрүп турбай.

Күдүчизи жок койлор

³⁵ Иисус ончо калалар ла журттар сайын жүрүп, синагогаларда үредип, Каандык керегинде Сүүнчилү Жар жарлап, улустың не ле оорузын, не ле жоболын жазып турды. ³⁶ Көп улусты көрөлө, ологорго ичи ачыды: ологор күдүчизи жок койлордый түймеп, тозуп калгандар. ³⁷ Айдарда, үренчиктерине айтты:

– Кезер кыра көп эди, ишчилер десе ас. ³⁸ Анайдарда, кыраның Бийине жайнагар, кыразына ишчилер ийзин.

10

Он эки апостолды ийгени

¹ Иисус он эки үренчигин кычырып алып, ологорго кара желбистердин бажын билер жан берди, ологорды чыгара сүрер, не ле ооруну, не ле жоболды жазар аргалу болзын деп. ² Он эки апостолдын ады-жолы бу: баштапкызы Симон, оны база Петр дейтен, онын карындажы Андрей, Зеведей уулы Иаков, онын карындажы Иоанн, ³ Филипп ле Варфоломей, Фома ла Матфей албанчы, Алфей уулы Иаков ло Фаддей, ⁴ Симон Кананит ле Иуда Искариот, сонгында Иисусты садып ийери ол болгон.

⁵ Иисус бу он экүни ийип, ологорго жакарды:

– Кара жандулар жаар ууланган жолло барбагар, самарлар калазына кирбегер. ⁶ Эң озо Израиль калыкка – азып жүрген койлорго барыгар. ⁷ Тенери Каандыгы жууктап келди деп, базып, жарлап жүрүгөр. ⁸ Оору-жоболдуларды жазыгар, өлгөндөрди тиргизигер, капкаш баалулу улусты арутагар, шилемирлерди чыгара сүрүгөр. Тегин алдыгар, тегин беригер. ⁹ Алтын да, күмүш те алганча жүрбегер, курыгарда жес акчалу да жүрбегер, ¹⁰ жолго баштык та, солып кийер кеп те, өдүк те, тайак та албагар, нениң учун десе иштеген кижиге курсакка турар. ¹¹ Кажы бир калага эмесе журтка кирзегер, ондо жарагадый кижиге кем болгонын сурулап угала, ого тўжүгөр; тўшкен үйде барганча жүрүгөр. ¹² Үйге кирерде оны уткып, «Бу үйдеги улуска амыр болзын!» – дегер. ¹³ Үйдеги улус жарамык болзо, амырыгар ологорго једер; жарамык эмес болзо, амырыгар слерге бурулар. ¹⁴ Кем слерди жуутпаза, сөзигерди укпаза, ол үйден эмесе ол

каладан чыгып барадып, будыгардан тоозынды кактагар. ¹⁵Чынын айдадым слерге: Жаргы болор күн Содом ло Гоморра јерине, ол калага көрө, јенил болор.

Болотон истежүлөр

¹⁶ – Бат, слерди бөрүлөр ортодо жүрер койлорды чылап ийип јадым. Јыландый ойгор болугар, күүледий чүм јок болугар. ¹⁷ Улустан болгонып жүрүгер. Олор слерди жаргыга берер, синагогаларында камчылаар. ¹⁸ Слерди Менин адым учун башчыларына, каандарына алып баргылаар, олордын ла кара јандулардын алдына Мени кереледип. ¹⁹ Слерди кижии колына берип ийзе, канайып айдар эмезе нени айдар деп санааркабагар. Айдар сөс ол тушта слерге берилер. ²⁰ Слер бойыгардан айдар эмезигер, Адагардын Тыны ичигерден айдар. ²¹ Карындаш карындажын, адазы уулын өлүмге берер; балдары ада-энезине удур туруп чыгып, олорды өлтүрер. ²² Менин адым учун слерди ончо улус јаман көрөр. Учына јетире чыдашканы дезе, аргадалар. ²³ Слерди бир калада истегежин, өскө калага качыгар. Чынын айдадым слерге: Израильдин калаларын эбирип түгескелегерде, Кижии Уулы једип келер.

²⁴ Үренчик үредүчизинен бийик болбос, кул бийинен бийик болбос. ²⁵ Үренчик үредүчизиндий болзо, ол до болор, кул бийиндий болзо, ол до болор. Үйдин ээзин Веельзевул* деп айтканда, үйдеги улусты оног до јаман айдышпай кайтсын.

Кемнен коркыйтан

²⁶ – Анайдарда, улустан коркыбагар. Ачылбай калар туйук неме јок, јарталбай калар јажыт јок. ²⁷ Карачкыда айтканымды, жарык тужында айдыгар; кулакла укканыгарды, үйдин јабынчызынан јарлагар. ²⁸ Кижинин эди-канын өлтүрип, јулазын дезе өлтүрип албас улустан коркыбагар. Кижинин эди-канын да, јулазын да таамыда өлтүрер аргалудан коркыгар. ²⁹ Эки кучыйакты оок акчага садатан эмес пе? Је Адагардын табы болбойынча, экүнин бирүзи де јерге келип түшпес. ³⁰ Слердин дезе бажыгардын кылы да ончозы тоололып калган. ³¹ Анайдарда, коркыбагар: слер көп кучыйактардан артык.

* Көрмөстин база бир ады.

³²Андый болгондо, кем Мени жарадып турганын улус алдына айтса, оны Мен де жарадып турганымды Тенеридеги Адамнын алдына айдарым. ³³Улус алдында Менен жана түшкен кижиден Мен де Тенеридеги Адамнын алдында жана түжерим.

Жараштыру эмес, кылыш

³⁴– Мени јерге жараштырарга келген деп сананбагар. Мен жараштырарга эмес, кылыш туттырарга келгем. ³⁵Уулын адазынан, кызын энезинен, келдин кайын энезинен айрырга келгем. ³⁶Кижиге бойынын јйдеги улузы оштү болор. ³⁷Адазын эмезе энезин Менен артык сүүгени, Меге жарабас. Уулын эмезе кызын Менен артык сүүгени, Меге жарабас. ³⁸Кере тартыратан агажын алганча Мени ээчибегени, Меге жарабас. ³⁹Јүрүмин чеберлегени, онызын јылыитар, Мен учун јүрүмин јылыйтканы дезе, онызын чеберлеп алар. ⁴⁰Слерди јуутканы, Мени јуутканы ол, Мени јуутканы дезе, Мени Ийгенди јуутканы ол. ⁴¹Јарчы деп, јарчыны јуутканы, јарчынын кайралын алар. Акту деп, актуны јуутканы, актунын кайралын алар. ⁴²Бу кичүлердин кажы бирүзине, Менин үренчигим деп, бир аяк соок суу ичирген кижиде, чынын айдадым слерге: кайралынан куру калбас.

11

Иисус ла Иоанн

¹Иисус он эки үренчигин јакып, үредип божойло, өскө калаларда үредерге ле јарлыктаарга, онон ары барды.

²⁻³Түрмеде Иоанн Христостын эдип јүргенин угала, «Келер дегени Сен бе, айса өскөни сакыйлы ба?» деп сураарга, Ого бойынын үренчиктерин ийди.

⁴Иисус ологорго каруу јандырды:

– Барып, угуп-көрүп турганыгарды Иоаннга айдыгар: ⁵сокорлордын көзи јарыйт, аксактар базып јүргүлейт, капкаш баалулу улус аруталат, үскерлер угат, өлгөндөр тирилет, түренгилерге Сүүнчилү Јар јарлалат. ⁶Эренгистелбей Меге бүткен кижиде кижиктү.

⁷Олор јүре берерде, Иисус улуска Иоанн керегинде айда берди:

– Куба чөлгө нени көрөргө јүрдигер? Салкынга јайкаткан кулузынды ба? ⁸Је нени көрөргө јүрдигер? Торко-мангдык кийген

кижини бе? Же торко-мандык кийимдүлөр каан өргөөзінде жүрөтөн. ⁹ Нени көрөргө жүрдигер? Жарчыны ба? Эйе, айдып турум слерге: ол жарчыдан да жаан.

¹⁰ *«Бат, Сенин алдыңнан ангелимди ийип жадым, ол жолунды Сенин алдыңнан белетеп койор»* –

деп, ол керегинде бичилген. ¹¹ Чынын айдадым слерге: үй кижиден туулгандар ортодо Иоаннан жааны жок. Же Тенгери Каандыгында кичү дегени, онон жаан. ¹² Крестеечи Иоанн тужынан ала бого жетире Тенгери Каандыгына кирерге күч салар керек, күч салганы, ого кирип жат. ¹³ Ончо жарчылар ла Жасак Тенгери Каандыгы керегинде Иоаннан озо айткандар. ¹⁴ Бого бүдүп турган болзогор, келетен деген Илия бу. ¹⁵ Кулакту кижиде уксын!

¹⁶ Бу үйенин улузын кемге түндөп айдайын? Олор тепсенде отурып, мынайда кыйгырыжып турган балдарга түнөй: ¹⁷ «Слерге сыбыскы тарткан эдибис, же слер бијелебедигер; слерге ачулу сарын сарнаган эдибис, же слер сыктабадыгар». ¹⁸ Иоанн келип, курсак жибесте, аракы ичпесте, «Онын өзөк-буурында шилемир бар» – дейдилер. ¹⁹ Кижиде Уулы келди, жириин жиди, ичерин ичти. «Көргүлөгер, курсакчыл ла аракызак кижиде бу, албанчылардын ла кинчектүлөрдүн наҗызы ол» – дейдилер. Же Ойгорлык Ойгорлыктын керектериле акталган.

²⁰ Онон Иисус кайкалдарынын көбизи эдилген калаларды кинчектерин алынбаган учун каарып айда берди:

²¹ – Ачу-корон сеге, Хоразин! Ачу-корон сеге, Вифсаида! Слерде эдилген кайкалдар Тир ле Сидондо эдилген болзо, олор самтар кеп кийип, баштарына кубал сееп, туку качан Кудайга баштанар эди. ²² Же айдып турум слерге: Жаргы болор күн Тир ле Сидонго слерге көрө жеңил болор. ²³ Сен де, Капернаум, тенгериге жетире бийиктединген бойун, таамыга жетире жабызаарын! Сенде эдилген кайкалдар Содомдо эдилген болзо, ол эмдиге турар эди. ²⁴ Же айдып турум слерге: Жаргы болор күн Содом жерине сеге көрө жеңил болор.

Адазы ла Уулы

²⁵ Ол өйдө Иисус сөзүн улалтып, айтты:

– Ада, тенгери ле жердин Кайраканы! Мыны ойгорлордон ло керсүлөрдүн жабырала, кичүлөргө ачканын учун Сеге баш болзын!

²⁶ Эйе, Ада, жакшылыкту табын андый болгон эди. ²⁷ Адамнан

ончозы Меге берилген. Уулын кем де билбес, жангыс Адазы билер, Адазын да кем де билбес, жангыс Уулы билер, Оны Уулы кемге ачар күүндү, база ол билер. ²⁸Jobop-чучурап калгандар ла уурга бастыргандар, ончогор Меге келигер, слерди токунадып салайын. ²⁹Мен берер комутты бойыгарга кийип, Менен үренигер, Мен жо-бош ло улуркабас жүректү инем. Ол тушта жулагарга энчү табарыгар. ³⁰Мен берер комут якшы, Мен салар жүк женил.

12

Христос ло суббот күн

¹Ол өйдө суббот күн Иисус аш салган кырала барып жаткан. Үренчиктери десе аштайла, аштын мажагын үзүп, жий бергендер.

²Фарисейлер мыны көрөлө, Ого айттылар:

– Көр, үренчиктеринг суббот күнде этпести эдип тургандарын.

³Иисус десе ологго айтты:

– Давид кожо жүргендериле аштайла, нени эткен эди, кычырбаган бедигер? ⁴Канайып ол Кудайдын байзыгына киреле, жангыс абыстар жийтен, ол до, кожо жүргендери де жиирге жарабас ыйык калашты алып жигенин? ⁵База, суббот күнде абыстар Өргөдө иштеп, субботтын байын бусса да, бурулу эмес дегенди, Жасактан кычырбаган бедигер? ⁶Же айдып турум слерге: алдыгарда бу турган Бойы Өргөдөн жаан. ⁷*Быйан күүнзеп жадым, тайылга күүнзеп турган эземиз* деп айткан сөстинг учурын билген болзогор, бурулу эместерди бурулабас эдигер. ⁸Кижиге Уулы десе суббот то күннин бийи.

⁹Оноортынанг кезде барып, Иисус олардын синагогазына кирди.

¹⁰Анда колы кургап калган кижиге болгон. Иисусты бурулаарга, Онон сурадылар:

– Суббот күнде ооруны жазарга жараар ба?

¹¹Иисус десе ологго:

– Кажы бирүгердинг сок жангыс койыгар суббот күнде орого түшсе, ол оны чыгарып албас беди? ¹²Кижиге десе койдонг канча кире артык! Онынг учун суббот күнде якшыны эдерге жараар – дейле, ¹³байагы кижиге баштанды: – Колыңды сунуп ий.

Ол сунды, колы бирүзиндий су-кадык боло берди. ¹⁴Фарисейлер чыгала, Иисусты канайтсабыс өлтүрерис деп, Ого удурга жөп чыгардылар. ¹⁵Же Иисус мыны билип, оноортынанг жүре берди.

Талдап алган Жалчы

Иисустын кийнинен көп улус барды, Ол ончолорун жасты, ¹⁶ же Бойы кем болгонын жарлабазын деп жакарды. ¹⁷ Исаия деген жарчы ажыра айдылганы бүтсин деп, мынайда болгоны бу. Ол айткан:

¹⁸ *«Бат, талдап алган Жалчым бу,
Менин сүүгеним, жуламнын сүүнчизи.*

Ого Тынымды берерим,

Ол калыктарга жаргы жарлаар.

¹⁹⁻²⁰ *Чындыкты жөнүгө экелбейинче,*

Ол сөс блаашпас, кыйгы чыгарбас,

Онын үнин оромдордо кем де укпас;

сыныкту кулузынды сындырбас,

буруксып жаткан күделини өчүрбес.

²¹ *Ого калыктар иженер».*

Агару Тын эмезе Веельзевул

²² Иисуска өзөк-буурында шилемирлү сокор ло тил жок кижини экелдилер. Иисус оны жазып ийерде, ол эрмектенип, көрө берди.

²³ Ончо улус алан кайкап,

– Бу Давид Уулы болор бо?* – дешти.

²⁴ Фарисейлер дезе мыны угала, айттылар:

– Ол шилемирлерди шилемир бийи Веельзевулдын күчиле чыгара сүрүп турбай.

²⁵ Же Иисус олардын санаазын билип, айтты:

– Бойынан бойы бөлүнишкен кандый да каандык ээн калар; бойынан бойы бөлүнишкен кандый да кала эмезе журт чыдажып туруп болбос. ²⁶ Сатана сатананы чыгара сүрүп турган болзо, ол бойынан бойы бөлүнгени ол. Онын каандыгы канайып чыдажып турар? ²⁷ Веельзевулдын күчиле шилемирлерди чыгара сүрүп турган болзом, слердин уулдарыгар кемнин күчиле чыгара сүрүп жат? Онын учун олар слерге жаргычылар болор. ²⁸ Же шилемирлерди чыгара сүрүп турганым Кудайдын Тынынан болзо, слерге Кудайдын Каандыгы жеткени ол туру. ²⁹ Күчтү кижинин айлына киргени, күчтү кижини күлүбейинче, онын жөөжөзин канайып тоноор? Озо баштап күлүзе, айлын тоноор. ³⁰ Мениле кожо

* Кезик жебрен түрбектерде: «Бу Давид Уулы Христос болор бо?»

эмези, Меге удур болгоны ол. Мениле кожо жуубаганы, кородып турганы ол.

³¹ Онын учун айдып турум слерге: кижинин не ле кинчеги, канайып та жамандап айтканы ташталар, Тынды жамандап айтканы дезе, ташталбас. ³² Кижини Уулына удур сөс айтканы ташталар, Агару Тынды жамандап айтканы дезе, бу да чакта, келер де өйлөрдө ташталбас.

³³ Агаштын бойун жакшы дезегер, жиилегин де жакшы дегер, агаштын бойун жаман дезегер, жиилегин де жаман дегер: агаш бүткөн жиилегинен танылар.

³⁴ Жыланнын ач-үрени! Жаман ичтү бойыгар, жакшы айдар бедигер? Кижинин жүреги неле толо, оозынан чыгары ол ине. ³⁵ Жакшы кижини жакшыны чеберлеген жеринен жакшызын алып чыгар, жаман кижини дезе жаманды чеберлеген жеринен жаманын алып чыгар. ³⁶ Айдып турум слерге: кижини кажы ла кей-куру сөзи учун Жаргы болор күн каруу берер. ³⁷ Сөзинге акталарын, сөзинге ок жаргыладарын.

Иона жарчыла болгон билди

³⁸ Ол тушта бичикчилердин ле фарисейлердин кезиги Иисуска айттылар:

– Үредүчи, Сенен билди көрөргө турубыс.

³⁹ Же Иисус ологорго каруу жандырды:

– Кал, чайдам үйе билди көрөйин деп туру, же Иона жарчынын билдизинен башка, ого билди берилбес. ⁴⁰ *Иона кер-балыктын ичинде үч түш ле үч түн жүргендий*, Кижини Уулы да жердин жүрегинде үч түш ле үч түн жүрер. ⁴¹ Ниневиянын улузы Жаргы болор күн бу үйенин улузыла кожо туруп, оморды бурулаар. Омор Ионанын жарлыктаганын угала, кинчегин алынып, Кудайга баштанган эдилер. Же бат, мында Турганы Ионадан жаан. ⁴² Түштүктин абакай-кааны Жаргы болор күн бу үйенин улузыла кожо туруп, оморды бурулаар: ол Соломоннын ойгор сөзин угайын деп, жака жерден келип жүрген эди. Же бат, мында Турганы Соломоннон жаан.

Кара желбистин кайра бурулатаны

⁴³ – Кара желбис кижинин өзөк-буурынан чыкканда, энчү бедиреп, суу жок жерлерде тенип жүрет. Таппай салала, ⁴⁴ «Чыгып барган айлыма бурулатам» – дейле, барып көрзө, айлы бош, си-

бирилген, жунадылган болот. ⁴⁵ Барып, бойынан жаман өскө жети желбис ээчиткенче келет, кирип, анда журтай бергилейт. Байагы кижиге мынызы башкызынан коомой болор. Бу кал үйенингу улузыла база андый болор.

*Иисустың энези
ле карындаштары*

⁴⁶ Иисус улуска айдып турганча, энези ле карындаштары Оныла эрмектежели деп, тышкары тургандар. ⁴⁷ Бир кижиге Ого айтты: «Бат, энең ле карындаштарың Сениле эрмектежели деп, тышкары тургулары».

⁴⁸ Же Ол байагы кижиге:

— Энем кем, карындаштарың кемдер? — дейле, ⁴⁹ үренчиктери жаар колыла уулап, айтты: — Бат, Менин энем, Менин карындаштарың бу. ⁵⁰ Тенгеридеги Адамның табын бүдүрүп жүргени, Менин карындажым да, эже-сыйыным да, энем де ол.

13

*Аш үрендеечи керегинде
укаа сөс*

¹ Ол күн Иисус үйден чыгып, талайдың жаказына барып отурган. ² Ого көп улус жуулыжып келерде, кемеге кирип отурды, улус десе ончозы жаратта тура калды. ³ Көп немелер керегинде ологорго укаа сөстөр айтты.

— Бат, үрендеечи үрендеерге чыккан — деди. — ⁴ Ол үрендеп турарда, үренниң кезиге жол куйнуна түшкөн. Куштар учуп келеле, оларды чокып салган.

⁵ Кезиге тобрагы ас ташту жерге түшкөн. Тобрагы калың эмес болгондо, саадабай кылгазы өзүп чыккан. ⁶ Күн чыгарда онуп, тазыл жок бойлоры, какшап калган.

⁷ Кезиге тегенектү жерге түшкөн. Тегенек өзүп, оны туй базып койгон.

⁸ Кезиге жакшы жерге түжүп, үренделгенине көрө бирүзи жүс, кажызы алтан, кезиге десе одус катап көп түжүм берген.

⁹ Кулактуге кижиге уксын!

¹⁰ Үренчиктер базып келеле, Иисустан сурадылар:

– Олорго не керек укаалап айдадың?

¹¹ – Слерге Тенери Каандыгынын жажыттарын билери берилген, олорго дезе берилбеген учун – деп, Ол каруу жандырды. –
¹² Кемде бар, ого берилер, үзеери кожулар; кемде дезе жок, онын бары да айрылар. ¹³ Олор көрзө дө, көрбөйдилер, укса да, укпайдылар, аайлабайдылар. Онын учун олорго укаалап айдып турганым ол. ¹⁴ Анайып, олор керегинде Исаия деген жарчынын айтканы бүдүп жат. Ол айткан:

*«Кулактараарла угарыгар, је аайлабазыгар;
 көстөрөрлө көрөригер, је көрбөй каларыгар.*

¹⁵ *Бу улустын жүреги жууга туттурган,
 кулактарыла арайдан угат,
 көстөрин де жумуп алган,
 онын учун көстөриле көрбөйт,
 кулактарыла укпайт,
 жүректериле аайлабайт,
 Меге де баштанбайт,
 Мен оморды жазар эдим».*

¹⁶ Көстөригер көрүп турган учун кежиктү, кулактарыгар угуп турган учун кежиктү. ¹⁷ Чынын айдадым слерге: көп жарчылар ла актулар көрүп жүргенеерди көрөйин дейле, көрбөй калгандар, угуп жүргенеерди угайын дейле, укпай калгандар.

¹⁸ Анайдарда, үрендеечи керегинде укаа сөстинг учурын тындап угугар.

¹⁹ Каандык керегинде сөсти угарын угуп, је оны аайлабай турган кижиге көрмөс келип, жүрегинде үренделгенди алып барар. Жол куйнуна үренделген дегени бу болор.

²⁰ Ташту жерге үренделген дегени, мындый кижини айтканы: ол айткан сөсти угуп, бу тарый сүүнип көксине алынат. ²¹ Же ол бойында тазыл жок, турумкай эмес. Сөс учун ачу келгежин эмезе истежү болгожын, бу тарый жана түжет.

²² Тегенектү жерге үренделген дегени, сөсти уккан кижини айтканы. Же жадынды кичеейтени, жөөжөгө тартылатаны уккан сөсти туй базып койот, ол сөс түжүм жок артып калат.

²³ Жакшы жерге үренделген дегени, сөсти угуп, аайлап турган кижини айтканы. Андый кижинин үрени түжүмдү болуп, үренделгенине көрө бирүзи жүс, кажызы алтан, кезиги дезе одус каптап көп түжүм берет.

***Тенери Каандыгы керегинде
укаа сөстөр***

²⁴ Иисус ологго база бир укаа сөс айтты:

– Тенери Каандыгы бого түней: бир кижы кыразына јакшы үрен үрендеген. ²⁵ Улус уйуктап јадарда, онын өштүзи келип, буудайга чөп өлөң колыштыра үрендейле, јүре берген. ²⁶ Аштын кылгазы чыгып, аш бажын сууарда, чөп өлөң дө көрүнип келген. ²⁷ Эээзинин кулдары ого келип, айткандар: «Бийибис, кырага јакшы үрен салбай кайттын, анда чөп өлөң кайдан келди?» ²⁸ «Оны өштү эткен» – деп, ээзи каруу јандырган. Айдарда, кулдары: «Барып, оны одойлы ба?» – дегендер. ²⁹ Је ээзи айткан: «Бойсын, одоп турзагар, кожо буудайы јулулбазын. ³⁰ Аш кезер өйгө јетире кажызы ла кожо өзүп тургай. Аш кезер өйинде ишчилериме айдарым: „Озо баштап чөп өлөңди јууп, өртөөргө буулам эдип буулагар, буудайын дезе алмарыма јууп салыгар“».

³¹ Иисус ологго база бир укаа сөс айтты:

– Тенери Каандыгы горчицанын үренине түней. Оны кижы алып, кыразына үрендеп койгон. ³² Ол ончо үрендерден оок то болзо, је өзүп, бүткен тужында, не ле маала ажынан ажынат, агашка тен болот, тенеринин куштары учуп келип, будактарына уйа тартат.

³³ Иисус ологго база бир укаа сөс айтты:

– Тенери Каандыгы ачыткыга түней. Оны үй кижы алып, үч кемјү кулурга саларда, ончо тесте көдүрилип калган.

³⁴ Иисус мыны ончозын улуска укаалап айткан, укаалабайынча, неме айтпас болгон. ³⁵ Јарчы ажыра айдылганы бүтсин деп, мынайда болгоны бу. Ол айткан:

*«Оозым ачып, укаалап айдарым,
телекей јайалганнан ала јажыт болгонды јарлаарым».*

³⁶ Иисус улусты божодып ийеле, үйге кирди. Ўренчиктери Ого базып келеле, айттылар:

– Кырадагы чөп өлөң керегинде укаа сөсти биске јартап бер.

³⁷ Иисус каруу јандырды:

– Јакшы үрен үрендеп турганы – Кижы Уулы. ³⁸ Кыра – телекей. Јакшы үрен – Каандыктын уулдары. Чөп өлөң – көрмөстин уулдары, ³⁹ оны үрендеген өштү дезе – көрмөс. Аш кезер өй – калганчы чак, аш кезечилер дезе – ангелдер. ⁴⁰ Онын учун чөп

өлөнди жууп алып, отко өртөгөндий, калганчы чакта андый болор. ⁴¹Кижини Уулы ангелдерин ийер, олар Онын Каандыгынан не ле јилбиркедер немелерди, јаман кылынып јүргендерди жууп алып, ⁴²отту печкеге таштаар. Анда ый ла тиш кыјырты болор. ⁴³Ол тушта актулар Адазынын Каандыгында күн кептү жаркындар. Кулакту кижини уксын!

⁴⁴Тенгери Каандыгы јаланда сугуп койгон јөөжөгө түней. Оны кижини табала, көмүп койгон, сүүнген бойынча барып, не барын садып ийип, байагы јаланды садып алган.

⁴⁵База Тенгери Каандыгы јакшы эрјине бедиреп јүрген којойымга түней. ⁴⁶Ол бир баалу эрјине табала, барып, не барын садып ийип, байагы эрјинени садып алган.

⁴⁷База Тенгери Каандыгы талайга ташталып, јүзүн-јүүрлү балык туткан шүүнге түней. ⁴⁸Шүүнге балык толордо, оны јаратка чыгарып, отурып алып, балыктын јакшызын каламага салгандар, јаманын дезе кедеште таштап ийгендер. ⁴⁹Калганчы чакта андый ок болор: ангелдер чыгып, кижини јаманын актулардан айрып, ⁵⁰отту печкеге таштаар. Анда ый ла тиш кыјырты болор. ⁵¹Мынын ончозын аайладаар ба?

Олор:

– Эйе, – дедилер.

⁵²Иисус ологорго айтты:

– Онын учун Тенгери Каандыгынын үренчиги боло берген не ле бичикчи кижини јөөжөлү јеринен јангызын да, эскизин де чыгарып турган айыл ээзине түней.

Назареттин улузы Иисусты јектегени

⁵³Иисус бу укаа сөстөрүн айдып божойло, оноортынан јүре берди. ⁵⁴Алтайына келеле, синагогада улус үретти. Олор кайкажып, айдыжып турдылар:

– Онын мындый ойгор санаазы ла күчи кайдан келген болотон? ⁵⁵Ол агашла узанар устынгу уулы эмес беди? Энезинин ады Мария эмес беди? Иаков ло Иосиф, Симон ло Иуда онын карындаштары эмес беди? ⁵⁶Онын ончо эје-сыйындары ортобыста эмес беди? Бу ончозы Ого кайдан келген?

⁵⁷Анайып Ого бүтпей, Оны жуутпай тургандар.

Иисус дезе ологорго айтты:

– Ярчы күндүзи жок болбойтон, оны жаңыс алтайында ла айлындагы улузы тообойтон.

⁵⁸ Олордын бүтпей турганынан улам анда көп кайкал этпеди.

14

Иоаннын өлүми

¹ Ол тушта төрт төчиннин бирүзин башкарган Ирод Иисустын табыжын угала, ² жалчыларына айтты:

– Бу Крестеечи Иоанн болор. Ол тирилген, онын учун кайкалдарды ол эдет.

³ Башкыда Ирод бойынын Филипп деп карындажынын абакайы Иродида учун Иоаннды кижендейле, түрмелеп койгон, ⁴ ненин учун дезе Иоанн ого айдып туратан: «Сеге оны аларга жарабас». ⁵ Ирод Иоаннды өлтүрөйин дезе, оны ончозы ярчы деп жүргенде, калыктан коркып, өлтүрбөй турган.

⁶ Иродтын туулган күнинде Иродиаданын кызы жуулган улус алдында бијелеп, Иродко жараган. ⁷ Онын учун нени де сураза, ого Ирод берер болуп чертенген. ⁸ Кыс дезе энезинин үрөткенинче айткан: «Бого ло, Крестеечи Иоаннын бажын табакка салып, меге бер». ⁹ Каан кунуга берген, же чертине ле кожо кыйын отурган улуска болуп, башты беригер – деген. ¹⁰ Түрмеде Иоаннын бажын кезе чапсын деп, улус ийген. ¹¹ Онын бажын табакка салала экелип, кыска табыштыргандар, кыс дезе энезине апарып берген.

¹² Иоаннын үрөнчиктери дезе келип, онын сөөгин алып, жууп койгондор. Онон Иисуска барып, тил жетиргендер.

Беш мун кижини тойдырганы

¹³ Иисус не болгонын угала, кемеге отуруп, жаңыскан жүрерге, аалга јер јаар жүсти. Је улус мыны угала, калаларынан Оны ээчий јойу барды. ¹⁴ Иисус јаратка чыгып, көп улусты көрөлө, олорго ичи ачыды, оору-јоболдуларын јасты.

¹⁵ Энир кире берерде, үрөнчиктер Ого базып келеле, айттылар:

– Бу аалга јер эди, онон орой до. Улусты божодып ий, јурттарга барып, бойларына курсак садып алзын.

¹⁶ Је Иисус олорго айтты:

– Олордын баратан кереги жок. Слер оморды азырагар.

¹⁷ – Мында бисте жүк ле беш болчок калаш ла эки болчок балык – деп, үренчиктер каруу жандырдылар.

¹⁸ – Оморды бери Меге экелигер – деп, Ол айтты.

¹⁹ Улусты өлөнгө кыйын отурсын дейле, беш болчок калашты ла эки болчок балыкты алып, тенгери өрө көрүп алкады, калашты сындырып, үренчиктерине берди, омор десе, – улуска. ²⁰ Ончозы жиди, тойды. Жигеннинг арткан-калганын он эки каламага толтыра жууп алдылар. ²¹ Курсак жигени десе, үй улустаң ла балдардаң башка, беш мун кире эр кижиде болгон.

Сууның үстиле басканы

²² Бу тарый Иисус үренчиктерге:

– Улусты жандырганчам, кемеге отуруп, ол жанына Менен озо кечигер – деди.

²³ Улусты божодып ийеле, Ол жаңыскандыра мүргүүйин деп, кырга чыкты. Эңирде анда жаңыскан жүрди. ²⁴ Кемезиде талайдын тал ортозына жеделе, терс салкын түжерде, толкуга соктырган. ²⁵ Таң алдында Иисус үренчиктери жаар талайдын үстиле базып ийди. ²⁶ Онын талайла базып келеткенин көрөлө, үренчиктер түймеп,

– Бу сүне! – деп, кыйгырыжа бердилер.

²⁷ Иисус десе ол тарый оморго эрмектенип, айтты:

– Жалтанбагар, бу Мен эдим, коркыбагар.

²⁸ Петр десе Ого айтты:

– Кайракан! Бу Сен болзон, Сеге сууның үстиле базып барсын деп, меге жакар.

²⁹ Иисус:

– Кел – деди.

Петр кемеден чыгала, сууның үстиле Иисус жаар базып ийди.

³⁰ Же тын салкын согуп турганын көрөлө, коркый берди, сууга чөнгүп, кыйгырды:

– Кайракан, мени аргада!

³¹ Иисус ол тарый колын сунуп, оны көдүре тудуп, айтты:

– Бүдетени ас кижиде, не эренгистелдин?

³² Омор кемеге кирерде, салкын токтой берди. ³³ Кемеден отургандар Ого бажырып, айттылар:

– Чын, Сен Кудаидың Уулы.

Геннисаретте оору улусты жасканы

³⁴Кечип чыгала, Геннисарет жерине келдилер. ³⁵Ол жердин улусы Иисусты таныйла, эбире турган журттар сайын улус ийип, Ого ончо оорулуларды экелип, ³⁶олор Онын эдегине де болзо тийзин деп, сурай бердилер. Тийгендери дезе жазылып турдылар.

15

¹Ол тушта Иисуска Иерусалимнен бичикчилер ле фарисейлер келип, айттылар:

²— Жаандардын жандап келген жанын үренчиктеринг не керек бузуп жадылар? Ажанар алдында колдорун жунбайдылар.

³Иисус олорго каруу жандырды:

— Слер де, жандап келген жаныгарга болуп, Кудайдын жакылтазын не бузуп жадыгар? ⁴Кудай жакып айткан эди: «*Ада-эненди тооп жүр*»; база: «*Адазын эмезе энезин жаман айдып турган кижги, ары өлүп калзын*». ⁵Слер дезе айдадыгар: «Кижги адазына эмезе энезине: „Менен алгадый немегер — Кудайга сый“ — деп жарлаза, ⁶ол адазын эмезе энезин тообозо до кем жок». Мынызыла жандап келген жаныгарга болуп Кудайдын сөзин кеде эдип жадыгар. ⁷Эки жүстүлөр! Слер керегинде Исаия судурлап жакшы айткан:

⁸ «*Бу улус Мени тилле тооп жат, жүректери дезе Менен ыраак.*

⁹ *Je кижинин үредүзине ле жакылтазына үредип, Мени темей тооп жадылар*».

¹⁰Иисус улусты кычырып алып, айтты:

— Угуп, көксигерге алыныгар. ¹¹Ооско киргени, кижини быжарсыдар эмес, оостон чыкканы, кижини быжарсыдары ол.

¹²Айдарда, үренчиктер Ого базып келеле, айттылар:

— Бу сөсти угала, фарисейлер тарынып, көксине алынбаганын билерин бе?

¹³— Тенгеридеги Адам тарыбаган не ле тарымал тазылыла кодо-рылар — деп, Ол каруу жандырды. — ¹⁴Олорго тийбегер, олар — сокорлордын сокор башчылары. Сокорды сокор јединзе, экилези орого түжер.

¹⁵— Бу укаа сөстин учурын биске јартап бер — деп, Петр сурады.

¹⁶ Иисус айтты:

– Слер де аайлабас болдыгар ба? ¹⁷ Ооско киргени, ичке кирип, тыштына чыгатанын аайлабай туругар ба? ¹⁸ Оостон чыкканы дезде, жүректен чыкканы, кижини быјарсыдары ол. ¹⁹ Кижинин жүрегинен чыгары бу: кара санаа, кижини өлтүрери, чайдам кылынары, балыр жүрүм жүрери, ууры эдери, төгүн керелеери, жамандап айдары. ²⁰ Кижини быјарсыдары ол. Жунбаган колло курсак јигени дезде, кижини быјарсытпас.

***Хананей үй кижинин
Кудайга бүткени***

²¹ Оноортынан чыгала, Иисус Тир ле Сидон јерине жүре берди. ²² Же бат, ол јердин бир хананей үй кижизи Ого келип, кыйгыра берди:

– Кайракан, Давид Уулы! Меге буурса! Менин кызыма шилемир кирген.

²³ Же Иисус унчукпады. Үренчиктери Ого базып келеле, сурай бердилер:

– Оны божотсон, онон өскө ол кийнибистен кыйгырып јат.

²⁴ Же Иисус:

– Мен жүк Израильдин азып жүрген койларына ийилгем – деди.

²⁵ Үй кижини дезде јууктай базып келеле, Ого бажырып, айтты:

– Кайракан, меге болуш!

²⁶ Же Ол айтты:

– Балдардын калажын блаап, ийттерге таштаарга јарабас.

²⁷ – Эје, Кайракан, – деп, онызы каруу јандырды, – је бийлеринин столынан түшкен калаштын оодыгын ийттер де јийтен эди.

²⁸ Айдарда, Иисус ого айтты:

– Э-э, үй кижини! Бүдүп турганын улу. Күүнинче, сеге болгой.

Ол ло тарый онын кызы јазылып калды.

Төрт мун кижини тойдырганы

²⁹ Иисус оноортынан жүре берип, Галилей талайга келди. Кырга чыгып, анда отурды. ³⁰ Ого көп улус базып келди, бойларыла кожо аксактарды, сокорлорды, бертиктерди, тил јокторды, өскө дө көп јоболдуларды экелип, оларды Иисустын будынын јанына салдылар. Иисус оларды јазып ийди. ³¹ Улус тил јоктор эрмектенип турганын, бертиктер кадык болгонын, аксактар базып жүргенин,

сокорлор көрүп турганын кайкап, Израильдин Кудайын мактадылар.

³² Иисус десе үренчиктерин кычырып алып, оларго айтты:

– Бу улуска ичим ачыйт. Олордын, үч күнге чыгара Мениле кожо жүрген бойларынын, ооско салар немези жок. Олорды ажандырбай жандырбайын деп турум, жолдо уйдабазын.

³³ – Мындый көп улусты азыраарга, анча кире калашты бу аалга жерден кайдан табатаныс? – деп, үренчиктер айттылар.

³⁴ – Слерде канча кире калаш бар? – деп, Иисус сурады.

– Жети болчок калаш ла бир эмеш балык – деп, олар каруу жандырдылар.

³⁵ Айдарда, Ол улусты жерге кыйын отурзын дейле, ³⁶ жети болчок калашты ла балыкты алып, алкыш жетирди, сындырала, үренчиктерге берди, олар десе – улуска. ³⁷ Ончозы жиди, тойды. Лигеннин арткан-калганын жети каламага толтыра жуудылар. ³⁸ Курсак жигени десе, үй улустан ла балдардан башка, төрт мун эр кижиге болгон.

³⁹ Улусты жандырып ийеле, Иисус кемеге отуруп, Магдала жерине келди.

16

Билди некегени

¹ Фарисейлер ле саддукейлер базып келеле, Иисусты ченеп, оларго тенериден билди көргүссин деп сурадылар. ² Же Ол айтты:

– Энгирде: «Тенери кызарды, каан болор» – дейдигер. ³ Эрте тура: «Тенери кан-кызыл, бүгүн жут-жулакай болор» – дейдигер. Тенериге көрүп, кандый күн болорун билип жадыгар, же бойыгарла болуп турган керектерге көрүп, кандый өйлөр келгенин билбей жадыгар ба? ⁴ Кал, чайдам үйе билди бедирейт, же Ионанын билдининен башка, ого билди берилбес.

Мынайда айдала, оларды таштап, жүре берди.

Фарисейлердин ле саддукейлердин ачыткызы

⁵ Суунын ол жанына кечерде, үренчиктер калаш аларга ундып салгандар.

⁶ – Көрүгөр, фарисейлердин ле саддукейлердин ачыткызынан чеберленип жүрүгөр – деп, Иисус оларго айтты.

⁷ Олор ичинде сананып, айдындылар: «Бисти калаш албаган деп туру».

⁸ Иисус онызын билип, айтты:

– Бисте калаш жок деп, ичигерде не сананып туругар, бүдете-ни ас улус? ⁹ Эмдиге аайлабайдыгар ба? Эзигерден чыга берди бе? Беш болчок калаш беш мунг кижиге једижип, арткан-калганын канча каламага јууп алган эдигер? ¹⁰ Јети болчок калаш төрт мунг кижиге једижип, канча калама јууп алган эдигер? ¹¹ Слерди фарисейлердин ле саддукейлердин ачыткызынанг чеберленип јүрүгер дегеним, калашты айтканым эмес деп, канайып аайлабай туругар?

¹² Ол калаштын ачыткызынанг эмес, фарисейлердин ле саддукейлердин үредүзиненг чеберлензин дегенин, бу тушта билип ийдилер.

Иисус кем?

¹³ Филипп Кесарийи дейтен јерге келеле, Иисус үренчиктериненг сурады:

– Кижии Уулы Бойымды улус кем дешкилейт?

¹⁴ Олор айдышты:

– Кажызы Сени Крестеечи Иоанн дежет, кажызы Илия, өскөлөри дезе Иеремиа эмезе јарчылардын бирүзи дешкилейт.

¹⁵ Иисус ологорго айтты:

– Слер Мени кем дейдигер?

¹⁶ – Сен – Христос, тирү Кудаидын Уулы – деп, Симон-Петр каруу јандырды.

¹⁷ Иисус ого айтты:

– Сен кежиктү кижии, Иона уулы Симон, ненинг учун дезе онынгы сего эт ле кан эмес, тенгериде јүрген Адам ачкан. ¹⁸ Онынг учун айдып турум сего: сен – Петр*, бу таштын үстине Серкпемди тударым, оны өлүм эркитеп болбос. ¹⁹ Сего Тенгери Каандыгынын түлкүүрин берерим: јерде буулаганын – тенгериде буулалар, јерде чечкенин – тенгериде чечилер.

²⁰ Онон Бойы Христос болгонын кижиге айтпазын деп, үренчиктерине јакарды.

* *Петр* – гректеп таш.

Кыйын-шыразын озолодо айтканы

²¹ Бу өйдөң ала Иисус Бойынын Иерусалимге барар, жаандарга, улу абыстарга ла бичикчилерге көп кыйнаттырар, анда өлтүртер, же үчинчи күнде тирилер учурлузын үренчиктерине ачып баштады.

²² Петр Оны кедери кычырып алып, Ого удур сөс айдып тура берди:

– Кудай Сеге буурсак, Кайракан! Сениле андый неме болбос.

²³ Ол десе кайа көрүп, Петрга айтты:

– Менен кедер тайыл, сатана! Сен – жолымдагы буудак. Кудайдыын эмес, кижинийин сананып жадын.

²⁴ Онон үренчиктерине айтты:

– Мени ээчий барайын дегенигер, бойынан бойы мойноп, кере тартыратан агажын алганча, Мени ээчий барзын. ²⁵ Жүрүмин аргадайын дегени, онызын жылыттар. Меге болуп жүрүмин жылытканы десе, онызын таап алар. ²⁶ Жер-телекейде не бардын ончозын табала, же жүрүмин жылытса, кижиге кандый туза? Эмесе кижини бойынын жүрүми учун кандый толынты берер? ²⁷ Кижини Уулу Адазынын магыла, ангелдерин алганча келип, кажы ла кижиге нени эдип жүргенинче берер. ²⁸ Чынын айдадым слерге: бу тургандардын кезиги Кижини Уулу Бойынын Каандыгынын жаңыла келип жатканын көрбөйинче өлбөс.

17

Кубулганы

¹ Алты күннин бажында Иисус Петрды, Иаковты ла онын Иоанн карындажын жаңыс бойлорун алганча, бийик кырга алып чыгала, ² олардын алдына кубулды: чырайы күндий жаркындалды, кийими десе жарыкты ак болды. ³ Же бат, Моисей ле Илия Оныла эрмектешип турганы оларго көрүнүп тура берди. ⁴ Петр Иисуска айтты:

– Кайракан, биске мында макалу! Күүнүн бар болзо, бого үч чадыр тудалы: бирүзин Сеге, бирүзин Моисейге, бирүзин Илияга.

⁵ Ол мынайып айдып турганча, оларды жаркынду булут көлөткөлөп, булуттан эрмектенген үн угулды:

– Бу Менин сүүген Уулым, Онын Бойында Менин жақшылыктуу табым. Оны угугар!

⁶ Ұренчиктер мыны угала, сүрекей коркып, көнгөрө жыгылдылар. ⁷ Иисус жууктай базып келеле, ологорго тийип,

– Туругар, коркыбагар – деди.

⁸ Ұренчиктер өрө көрзө, Иисустан өскө кижиге жок эмтир. ⁹ Ологор кырдан түжүп келелерде, Иисус ологорго жакарып, айтты:

– Кижиге Уулы тирилбейинче, бу көргөнөөрди кижиге айтпагар.

¹⁰ Ұренчиктери Онон сурадылар:

– Бичикчилер не керек озолоп Илия келер учурлу дешкилейт?

¹¹ – Илия озолоп келеле, ончозын белетеп койотоны чын – деп, Иисус каруу жандырды. – ¹² Же айдып турум слерге: Илия келип жүрген эди, же оны таныбагандар, оныла бойлорынын табына салдырып эткендер. Анайып Кижиге Уулы да ологорго кыйнаттырар.

¹³ Айдарда, Иисус ологорго Крестеечи Иоаннды айтканын билип алдылар.

***Өзөк-буурында шилемирлү
уулчакты жасканы***

¹⁴ Ологор улуска түжүп келерде, Иисуска бир кижиге жууктап, Ого чөгөдөп, ¹⁵ айтты:

– Кайракан, уулыма буурса! Ол улаарып, тын кыйналып, улам сайын отко, улам сайын сууга калып турат. ¹⁶ Оны үренчиктеринге алып келген эдим, же ологор жазып болбой салдылар.

¹⁷ Иисус десе каруу жандырып, айтты:

– Э-э, бүтпес, балыр үйе! Слерге кожо канчазын жүрейин? Слерге канчазын чыдажайын? Оны Меге бери экелигер.

¹⁸ Иисус шилемирге жакарып ийерде, ол чыга конды, уулчак бу тарый жазыла берди. ¹⁹ Ұренчиктери Иисуска жагыс бойлоры базып келеле, сурадылар:

– Бис оны ненин учун чыгара сүрүп болбодыс?

²⁰ – Бүдүп турганыгар ас учун – деп, Иисус каруу жандырды. – Чынын айдадым слерге: бүдеригер горчицанын үренинче болуп, бу кырды мынан көчүп бар дезегер, ол көчүп барар. Слердин эдип албазыгар жок болор*.

²² Ологор Галилей жеринде жүрген тужында Иисус ологорго айтты:

* Кезик жебрен түрбектерде кожумак бар: ²¹ «Бу уктулар жагыс мүргүзе ле орозо тутса чыгара сүрүлөр».

– Кижн Уулы кижилердин колына берилер. ²³ Оны өлтүргилеп койор, үчинчи күнде Ол тирилер.

Үренчиктер мыны угала, ал-санаага түштилер.

Өргөөгө калан

²⁴ Олор Капернаумга келерде, Өргөөгө калан жуучылар Петрга базып келип,

– Үредүчигер эки драхма бергей не? – деп сурадылар.

²⁵ Петр:

– Эйе – деди.

Ол үйге кирерде, Иисус озо эрмектенип, айтты:

– Симон, не деп сананып турун? Жердин каандары каланды кемнен алып жат: бойынын уулдарынан ба, эмезе туш улустан ба?

²⁶ Петр:

– Туш улустан – деди.

Иисус айтты:

– Анайдарда, бойынын уулдары каланнан жайым. ²⁷ Же олорды өөркөтпөскө, талайга барып кармакта. Кармакка озо илинген балыкты алып, оозын ачып, статир акча табарың. Оны чыгарып, Менин учун, бойынын учун ологор бер.

18

Тенери Каандыгында эн жаан

¹ Ол өйдө Иисуска үренчиктери базып келеле, сурадылар:

– Тенери Каандыгында кем улу-жаан?

² Иисус бир баланы Бойына кычырып алды, олордын ортозына тургузып, ³ айтты:

– Чынын айдадым слерге: бойыгар кубулып, баладый болбозогор, Тенери Каандыгына кирбезигер. ⁴ Анайдарда, бойы бойын бу кичү бала чылап жабызыдынганы, Тенери Каандыгында жаан болоры ол.

⁵ Бир мындый баланы Меге болуп жуудып алганы, Мени жуудып турганы ол. ⁶ Меге бүдүп турган бу кичүлердин кажы бирүзин жаманга баштаган кижинин мойнына теерменнин тажын буулап, талай түбине таштаганы ого торт болор эди. ⁷ Жаманга баштаачы немелерден телекейге ачу-корон! Жаманга башташ болбойынча калбас, же жаманга башташ кем ажыра келип жат, ого ачу-корон! ⁸ Колың эмезе будың

јаманга баштаза, олорынды кезип, бойыннан таштап ий: эки колду, эки бутту бу бойын мөнкү отко ташталганчан, сыңар колду эмезе аксак ол бойын жүрүмге киргенин јакшы. ⁹ Көзин јаманга баштаза, онынды чупчып, бойыннан таштап ий: эки көстү бу бойын отту таа-мыга ташталганчан, сыңар көстү ол бойын жүрүмге киргенин јакшы.

¹⁰ Калак, бу кичүлердин бирүзин де базынчык көрбөгөр! Айдып турум слерге: олардын тенгеридеги ангелдери Тенгеридеги Адамнын чырайын јаантайын көрүп жадылар*.

Аза берген кой

¹² – Слер не деп сананып жадыгар? Кажы бир кижиде јүс кой болзын, бирүзи аза берген болзын. Ол тогузон тогузын кырда таштап ийип, асканын бедиреп барар эмес беде? ¹³ Таап алгажын, чынын айдадым слерге: аспаган тогузон тогус койынан ого артык сүүнер. ¹⁴ Тенгеридеги Адагар андый ок: бу кичүлердин бирүзи де өлбөзин деп јат.

Кинчек эткен карындаш

¹⁵ – Карындажын сеге удур кинчек эткежин, ого барып, экүден экү эрмектежип, јаманын көргүзип айт. Сөзинди укса, карындажынды таап алганын ол. ¹⁶ Сөзинди укпаза, база бир эмезе эки кижиде алганча бар, *кажы ла сөс эки эмезе үч керечинин сөзиле лапталзын* деп. ¹⁷ Олордыйын укпаза, серкпеге угус. Серкпенийин укпаза, ол сеге кара јандудый ла албанчыдый болзын.

¹⁸ Чынын айдадым слерге: јерде буулаганыгар – тенгериде буулар, јерде чечкенигер – тенгериде чечилер. ¹⁹ Слерге база айдып турум: экүгер бу јердеги кандый бир керегин бир болуп сураза, сураганаар не де болзо, Тенгеридеги Адам слерге берер. ²⁰ Меге болуп эки эмезе үч кижиде бир болуп јуулышса, олардын ортозында Мен де болорым.

Буруны таштаары

²¹ Ол тушта Петр Иисуска базып келип, айтты:

– Кайракан, меге удур кинчек эдип турган карындажымнын бурузын канча катап таштайын? Јети катап па?

²² Иисус ого айтты:

* Кезик јебрен түрбектерде: ¹¹ «Јылыйганды таап алып аргадаайын деп, Кижиде Уулынын келгени бу».

– Сени јети катап ташта деп турган эмезим, јети катаптан јетен катап ташта деп турум. ²³ Онын учун Тенери Каандыгы бойынын кулдарыла тооложорго сананган каан кижиге тунгей. ²⁴ Ол тооложордо, он мун талант акча төлүлү бир кижини алдырып келгендер. ²⁵ Төлөөр немези жок болордо, бий онын бойын, алган эжин, бала-барказын, не барын садып ийип, төлөдип беригер – деген. ²⁶ Байа кул жыгыла бажырып, ого айткан: «Мени киле, сеге ончозын төлөп берерим». ²⁷ Бий ол кулга килеп, алымын төлөбөс эделе, божодып ийген. ²⁸ Кул дезе чыгала, ого јүс динарий акча төлүлү кул нөкөрине туштаган. Оны тудала, тамактап, «Алымынды төлө!» – деген. ²⁹ Айдарда, нөкөри онын будына жыгылып, жайнаган: «Мени киле, сеге ончозын төлөп берерим». ³⁰ Је ол болбой, алымын төлөбөйинче, кул нөкөрин түрмелеп койгон. ³¹ Өскө кулдар мыны көрөлө, сүрекей кунугып, бийине барып, не болгонын айдып бергендер. ³² Айдарда, бий байа кулды алдырып алып, айткан: «Јаман кул! Јайнап сураганына болуп, ончо алымынды төлөбөс эткем. ³³ Сеге килегеним чилеп, сен де нөкөринге килегедий эмес бедин?» ³⁴ Бий аткыйланала, алымын ончозын төлөбөйинче деп, оны кыйнаачыларга берип ийген. ³⁵ Кажыгар ла карындажаардын јаманын акту јүрегеерден таштабазагар, Тенеридеги Адам да слерге андый ок болор.

19

Кудайдын бириктиргенин кижии айрыбазын

¹ Иисус бу сөзин айдып божойло, Галилей јеринен чыгып, Иордан ары јанындагы Иудей јерине келди. ² Онын кийнинен көп улус ээчий барган. Иисус оларды анда јазып ийген. ³ Ого фарисейлер базып келеле, ченеп сурадылар:

– Алган эжиле не ле шылтактан улам айрылыжарга јараар ба?

⁴ Ол каруу јандырды:

– Мыны кычырбаган бедигер: «Башталганында Јайаачы оларды эр кижии ле үй кижии эдип јайаган. ⁵ Онын учун кижии ада-энезин таштап, алганына јапшынар, эки бойы јангыс эт-кан болор». ⁶ Андый болгондо, олар эки эмес, јангыс эт-кан. Анайдарда, Кудайдын бириктиргенин кижии айрыбазын.

⁷ Олар айттылар:

– *Үйине айрылыштын бичигин берип, оныла айрылышсын* деп, Моисей не керек жакыган?

⁸ Иисус оларго айтты:

– Моисей жүректеригер кату ла өчөш болгонын көрүп, алганы-гарла айрылыжарын жараткан. Башкыда андый болбогон. ⁹ Же Мен слерге айдып турум: чайдам эмес үйиле айрылыжып, өскө кижиге алганы, онызыла кинчекке киргени ол.

¹⁰ Үренчиктер Ого айттылар:

– Алганы алдында эр кижининг молжузы андый болзо, кижиге албаза торт.

¹¹ Иисус десе оларго айтты:

– Менин бу айтканымды болгон-тушкан кижиге жуутпас, кемге берилген, ол жуудар. ¹² Эне ичиненг акталап койгондый туулган улус бар; улуска акталадып койгондыйлар бар; Тенгери Каандыгына болуп акталап койгондый болорго жөпсингендер бар. Жуудар аргалу кижиге, жуутсын.

Балдарды алкаганы

¹³ Ол тушта баштарына колын салып, мүргүзүн деп, Иисуска балдарды экелдилер. Үренчиктер десе оларды жуутпай тургандар.

¹⁴ Же Иисус:

– Балдарды божодыгар, Меге келерге буудактабагар. Тенгери Каандыгы мындылардыйы эди – дейле, ¹⁵ оларго колын салып, алкады. Онон оноортынан жүре берди.

Бай уулдын сурагы

¹⁶ Же бат, Иисуска бир кижиге базып келеле, айтты:

– Үредүчи, не быяанды этсем, мөңкү жүрүм аларым?

¹⁷ Иисус десе ого айтты:

– Быяан керегинде Менен незин сурайдын? Быяандузы жангыс. Жүрүмге кирейин дезен, жакылталарды бүдүрүп тур.

¹⁸ – Не жакылталарды? – деп, ол сурады.

Иисус айтты:

– Бат мындый: «*Кижиге өлтүрбө, чайдам кылынба, ууры этпе, төгүндөп керелебе*», ¹⁹ «*ада-эненди тооп жүр*»; база: «*Бойынды сүүгендий, жуугынды сүүп жүр*».

²⁰ – Мынын ончозын бүдүрүп жадым – деп, уул каруу жандырды. – Меге база не жетпей жат?

²¹ – Толо кемдү болойын дезен, барып, жөөжөндү садып ийеле, түренилерге үлөп бер. Ол тушта тенериде эрјинелү болорың. Оноң келип, Мени ээчий бар – деп, Иисус айтты.

²² Уул мыны угала, жөөжөзи көп болгондо, кунукчылду жүре берди. ²³ Иисус десе үренчиктерине айтты:

– Чынын айдадым слерге: бай кижиге Тенери Каандыгына кирерге күч. ²⁴ База айдадым слерге: бай кижиге Кудайдың Каандыгына киреринен, төөгө ийне үйдинен өдөргө јенил.

²⁵ Мыны угала, үренчиктер алан кайкажып, айттылар:

– Андый болзо, кем аргадалар аргалу?

²⁶ Иисус ологорго көрүп, айтты:

– Улус мыны эдип болбос, Кудайдың десе эдип болбозы јок.

²⁷ Айдарда, Петр каруу јандырды:

– Бат, не барыбысты таштап, Сени ээчий бардыбыс. Бу учун биске не болор?

²⁸ Иисус десе ологорго айтты:

– Чынын айдадым слерге: Кижии Уулы Бойының магының ширеезине отурып алза, слер де, тирилгендер, Мени ээчий жүрген бойлороор, Израильдин он эки угын јаргылаарга, он эки ширееге отурып аларыгар. ²⁹ Кем кижии айлы-јуртын, эмезе ага-карындажын, эмезе эје-сыйынын, эмезе адазын, эмезе энезин, эмезе балабарказын, эмезе кыразын Меге болуп таштаза, онызынан јүс артык алар, мөңкү жүрүмди энчиленер. ³⁰ Је көп баштапкылар калганчылар болор, калганчылар баштапкылар болор.

20

Тен јал керегинде укаа сөс

¹ – Тенери Каандыгы айылдың ээзине түней. Ол тарыган виноградадында иштедерге јалчылар јалдайын деп, сары танда айлынан чыккан. ² Күнине бир динарийден төлөөр болуп эрмектежеле, оморды виноградадына ијген. ³ Тогус саат киреде чыгып, базарда база тегин турган улусты көрөлө, ⁴ ологорго до айткан: «Слер де виноградадыма барып иштегер. Ијигерге турарын төлөп берейин». Олор барган. ⁵ База он эки саат ла үч саат кирезинде чыгып, анайып ла эткен. ⁶ Беш саат кирезинде чыгып, база тегин турган улусты таап, ологорго айткан: «Кере-түјине мында тегин не

тургулараар?»⁷ «Бисти кижі жалдабады» – дежерде, ологго айткан: «Слер де виноградаыма барып иштегер». ⁸ Энир кире берерде, виноградтын ээзи айыл-јурттын башкараачызына айткан: «Ишчилерди кычырып ал, кийнинде јалданганынан баштайла, озо јалданганыла түгезип, јалын төлөп бер». ⁹ Айдарда, беш саат кирезинде јалдангандары келип, бир динарийден алгандар. ¹⁰ Озо јалдангандары дезе олордон көп аларыс деп санангандар. Је олог до бир динарийден алгандар. ¹¹ Акказын алала, айылдын ээзине тарынып, айткандар: ¹² «Бу кийнинде келгендер бир саат иштеген эдилер. Сен ологды кере-түжине күнге быжып иштеген биске тен эттин». ¹³ Виноградтын ээзи дезе ологдын бирүзине каруу јандырган: «Најы, сени тарындырып турганым јок. Мениле бир динарийге эрмектешкен эмес бедин? ¹⁴ Бойындыйын алып, јан. Бу кийнинде келгенге сенийинче тен берейин. ¹⁵ Бойымдыйын канайып та этсем, менин табым эмес беде? Эмезе менин буурсагыма сенин көзин күйүнчек болды ба?»

¹⁶ Анайып, калганчылары баштапкылары болор, баштапкылары калганчылары болор*.

***Өлүмин ле тирилетенин
озолодо айтканы***

¹⁷ Иисус Иерусалим јаар чыгып барадала, јолой он эки үренчигин тагынан кычырып алып, айтты:

¹⁸ – Бат, Иерусалим јаар чыгып барадырыс. Кижі Уулы улу абыстардын ла бичикчилердин колына берилер. Оны өлтүрер эдип јаргылап, ¹⁹ электедерге, соктырарга, кере тартырарга кара јандуларга берип ийгилеер, је үчинчи күнде Ол тирилер.

Эненин сурагы

²⁰ Ол тушта Зеведейдин уулдарынын энези уулдарыла кожо базып келеле, Иисуска бажырып, Онон нени де сурап турды.

²¹ – Сеге не керек? – деерде, ол айтты:

– Сенин Каандыгында бу эки уулымнын бирүзин он јанынга, бирүзин сол јанынга отурзын деп айт.

* Кезик јебрен түрбектерде кожумак бар: «Айттырылганы көп, талдалганы дезе ас».

²² – Нени сурап турганыгарды бойыгар билбей жадыгар – деп, Иисус каруу жандырды. – Менин ичер айагымнанг ичип болороор бо?*

Олор:

– Болорыс – дедилер.

²³ Иисус олорго айтты:

– Менин айагымнанг ичерин ичеригер**, же онг ло сол жаныма отургызар жан Менде жок, ол жерди Адам кемге белетеген, ол кижиге отурар.

²⁴ Арткан он үренчик мыны угала, бу эки карындашка чугулданды. ²⁵ Иисус десе оларды кычырып алып, айтты:

– Кудайга бүтпес калыктар ортодо башчылар оларды башкаратанын, жанда тургандар оларды бийлейтенин билеригер. ²⁶ Же ортогордо андый болбозын. Ортогордо улу болойын дегенигер, слерге жалчы болзын. ²⁷ Ортогордо баштапкы болойын дегенигер, слерге кул болзын. ²⁸ Анайып ок Кижиге Уулы улусты Ого жалчыланзын деп эмес, улуска жалчыланайын деп, көп улус учун толынты эдип Бойынын жүрүмин берейин деп келген.

Эки сокорды жасканы

²⁹ Олор Иерихоннон чыгып жадарда, Иисусты ээчий көп улус барган. ³⁰ Же бат, жол куйузында отурган эки сокор жаныла Иисус өдүп жатканын угала, кыйгырыжа бердилер:

– Кайракан, Давид Уулы! Биске буурса!

³¹ Улус оларды унчуктырбаста, олар там тынгыда кыйгырып турдылар:

– Кайракан, Давид Уулы! Биске буурса!

³² Иисус токтой түшти, оларды кычырып алып, айтты:

– Мени слерге нени этсин деп туругар?

³³ Олор:

– Кайракан, көзибис жарызын деп турубус! – дедилер.

³⁴ Иисус оларго буурсап, көстөрине тийди, бу тарый олардын көстөри жарып, Оны ээчий бастылар.

* Кезик жебрен түрбектерде: «Ол эмесе Менин түжер крезиме түжүп болороор бо?»

** Кезик жебрен түрбектерде: «Менин түшкен крезиме түжеригер».

21

Иерусалимге киргени

¹ Иерусалимге жууктагылап, Елеон кырдагы Виффагия деп журтка келерде, Иисус эки үренчигин ийип, ² ологорго айтты:

– Одоштой журтка барыгар. Ого жеткен бойынча, буулап койгон тижи эштекти ле коштой турган кулун эштекти көрүп ийеригер. Чечип, Меге экелигер. ³ Слерге кижине айткажын, ологор Кайраканга керек – дегер. Бу тарый ологорды ийе берер.

⁴ Жарчы ажыра айдылганы бүтсин деп, ончозы мынайда болгоны бу. Ол айткан:

⁵ *«Сион кызына айдыгар:*

*„Бат, сенин Каанын жаш эштекке –
ишмекчи тижи эштектин кулунына мингенче,
сеге жобожыган келедири“».*

⁶ Үренчиктер барып, Иисустын айтканынча эттилер: ⁷ тижи эштекти ле кулун эштекти јединип экелеле, ологорго кийимдерин арта салдылар, Иисус минди. ⁸ Көп улус кийимдерин јолго јайып турдылар, кезиктери дезе агаштын бүрин кезип, база јолго јайдылар. ⁹ Алды-кийнинен баскан улус кыйгырыжып турдылар:

– Давид Уулына, осанна!* Кайраканнын адынан келип јатканы алкышту! Көк-тенериде турганга, осанна!

¹⁰ Ол Иерусалимге кирерде, кала түймөп, «Бу кем?» дешкилеп турды.

¹¹ – Бу Иисус, Галилейдеги Назареттен чыккан Жарчы – деп, улус каруу јандырып турган.

Иисус Өргөдө

¹² Иисус Өргөөгө киреле, Өргөдө садыжып, садып алып турган улусты ончозын чыгара сүрди, акча солычылардын столдорын, күүле садаачылардын такталарын антарып, ¹³ ологорго айтты:

– Бичилген сөс бар: *«Менин айлым улус мүргүйтен айыл деп адалар»*. Слер дезе оны тонокчылардын уйазы эдип алдыгар!

* Баш болзын дегени. Еврейлеп сөс сөслө: «Мүргүп турум, болуш!»

¹⁴Өргөөдө Ого сокорлор ло аксактар базып келди. Иисус олорды жазып ийди. ¹⁵Улу абыстар ла бичикчилер Онын эткен кайкаларын, «Давид Уулына, осанна!» деп, Өргөөдө кыйгырыжып турган балдарды көрөлө чуулданып, ¹⁶Ого айттылар:

– Олор не дешкилейт, угуп турун ба?

– Эйе, – деп, Иисус каруу жандырды, – «*Јаш балдардын ла эмчек балдардын оозынан Бойына мак чыгардын*» дегенди качан да кычырбаган бедигер?

¹⁷Иисус олорды таштайла, каладан Вифанияга једип, анда конды.

Кургап калган агаш

¹⁸Эртен тура калага бурулып, Иисус јолой аштай берди. ¹⁹Јолдын куйнунда турган бир смоква агашты көрөлө, јиилек јиирге јууктай базып келди. Бүрден өскө неме таппай, ого айтты:

– Сенде үргүлјиге јиилек бүтпезин!

Ол ло тарый агаш кургап калды. ²⁰Ўренчиктер мыны көрөлө, кайкап айттылар:

– Смоква агаш канайып кенетийин кургай берди?

²¹– Чынын айдадым слерге, – деп, Иисус каруу жандырды, – бүдүп, аланзыбас болзогор, јаныс та смоква агашла болгонды эдер эмезигер, је бу кырга: «Көдүрилип, талайга таштал!» – дезегер, андый ла болор. ²²Мүргүп, нени де бүдүп суразагар, аларыгар.

Иисустын јангы кайдан?

²³Иисус Өргөөгө кирип, үредип турарда, улу абыстар ла калыктын јаандары Ого базып келеле, айттылар:

– Мыны кандый јанла эдип турадын? Андый јанды Сеге кем берген?

²⁴– Мен де слерден бир неме сурап угайын – деп, Иисус олорго айтты. – Меге каруугарды айдар болзогор, мыны кандый јанла эдип турганымды слерге Мен де айдайын. ²⁵Иоаннын крестеп јүргени кайдан болгон: тенериден бе, эмезе кижилерден бе?

Олор дезе бойлоры ортодо табыштылар: «„Тенериден“ дегей эди, ол тушта: „Ого не керек бүтпедигер?“ – деер. ²⁶„Кижилерден“ деп айдарга, калыктан коркып јадыбыс, ненин учун дезе Иоанны ончолоры јарчы деп бодоп јат». ²⁷Олор Иисуска билбездис – деерде, Ол до олорго мынайда айтты:

– Мыны кандый јанла эдип турганымды слерге Мен де айтпазым.

Аданын эки уулы керегинде укаа сөс

²⁸ – Слер не деп сананып туругар? Бир кижги эки уулду болгон. Ол бирүзине базып келип, айткан: «Уулым, бүгүн виноградама барып иште». ²⁹ Онызы: «Барбазым» – дейле, онон санаа алынып, барган. ³⁰ Экинчи уулына базып келип, анайда ок айткан. Мынызы: «Барып јадым, адабыс» – дейле, барбаган. ³¹ Бу экүнинг адазынын күүниле эткени кажызы?

Олор:

– Баштапкызы – дедилер.

Иисус олорго айтты:

– Чынын айдадым слерге: албанчылар ла балыр жүрүмдү үй улус Кудайдын Каандыгына слерден озо кирер. ³² Иоанн чындык жол көргүзөргө келерде, ого бүтпедигер, албанчылар ла балыр жүрүмдү үй улус дезе ого бүтти. Слер дезе, мыны көргөн дө болзогор, буругарды алынбадыгар, ого бүтпедигер.

Жаман ишчилер керегинде укаа сөс

³³ – База бир укаа сөс угугар. Айыл ээзи кижги болгон. Ол виноград-агаш тарыйла, эбире манаган, сыскыру казып, карузын туткан, тарыган агажын ишчилерге табыштырып, атана берген. ³⁴ Жиилек терер ой жууктап келерде, жиилегимди экелигер деп, ишчилерге жалчыларын ийген. ³⁵ Ишчилер жалчыларын тудуп алала, кезигин токтоп салган, кезигин өлтүрүп койгон, кезигин дезе ташла шыбалаган. ³⁶ База өскө, онон көп жалчыларын ийерде, олорло анайда ок кылынгандар. ³⁷ «Олор уулымнан уйалар» – деп айдып, арт-учында бойынын уулын ийген. ³⁸ Ишчилер дезе, онын уулын көрөлө, бой-бойларына айдышкан: «Энчи алар уул бу. Оны өлтүреле, энчизин алалы». ³⁹ Оны тудуп, виноград-агаштын аразынан чыгарала, өлтүрүп койгондор. ⁴⁰ Анайдарда, виноград-агаштын ээзи келгежин, ол ишчилерди канайдар деп туругар?

⁴¹ – Бу кара сагыштуларды жаман өлүмле өлтүрер, виноград агажын дезе өскө ишчилерге табыштырар, олор түжүмин бойынын ойинде жетирип турар – деп, Ого каруу жандырдылар.

⁴² Иисус айтты:

– «*Тура тудачылар жектеп койгон таш булуннын төзиндеги таш болуп калды. Бу мынайда Кайраканна болды, бис оны кайкап көрөдис*» дегенди Чийимнен качан да кычырбаган бедигер? ⁴³ Онын учун

айдып турум слерге: Кудайдын Каандыгы слерден ойто алылып, Онын тўжўмин жетирер калыкка берилер. ⁴⁴Бу ташка жыгылган кижичачылар, таш кемнинг ўстине тўшсе, оны былчып койор.

⁴⁵Улу абыстар ла фарисейлер Онын укаа сөстөрин угала, бисти айдып туру деп, билип ийдилер. ⁴⁶Оны тудайын дейле, улустан коркыдылар, ненинг учун десе Оны жарчы деп бодоп тургандар.

22

Той керегинде укаа сөс

¹Иисус ологро база бир укаа сөс айтты:

²— Тенери Каандыгы уулына той эткен каан кижиге тўней. ³Ол айттырылган улусты тойго келзин деп, кулдарын ийген, же ологро келбеске сананган. ⁴База өскө кулдарын ийип, ологро мынайда айдыгар деген: «Бат, жиир ажымды жазадым, букаларым ла семирткеним сойылды, ончо неме белен. Тойго келигер». ⁵Же ологро айттыруны керекке албай, кемизи кыразына, кемизи десе садыжып жүре берген. ⁶Өскөлөри десе, кулдарын тудуп, базынып электейле, өлтүрүп койгондор. ⁷Каан чугулданган. Черүчилдерин ийип, өлтүрөөчилерди кырдырган, калазын өртөткөн. ⁸Онон кулдарына айткан: «Той белен, айттырылган улус десе жарабас болды. ⁹Жолдордын белтирлерине барыгар, туштаган улусты ончозын тойго айттырыгар». ¹⁰Байагы кулдар жолдор сайын барып, туштаган ла кижини, жаманын да, жакшызын да жууп экелгендер. Той болгон жерге тойчылар толо берген. ¹¹Каан тойчыларды көрөйин деп кирзе, анда той кийимин кийбеген бир кижича отурган. ¹²Айдарда, ого айткан: «Нажы, той кийимин кийбей, бого канайып кирдин?» Ол унчукпаган. ¹³Ол тушта каан жалчыларына айткан: «Колы-будын күлүйле, тыш карачкыга таштагар. Анда ый ла тиш кыжырти болор».

¹⁴Айттырылганы көп, же талдалганы ас.

Каганга калан төлөйтөни керегинде

¹⁵Фарисейлер барып, Иисустын сөзинен сап алар деп жөптөштилер. ¹⁶Ого бойларынын үренчиктерин Иродтын улузыла кожо ийдилер. Ологро келип, айттылар:

— Үредүчи, Сенин чындык болгонунды, Кудайдын жолына чын үредип турганынды билерис. Кижиге жакшы атка калайын

дебейдин, улусты ылгабайдын. ¹⁷ Айдарда, айт, биске, Сен не деп сананып турун: каганга калан төлөөргө жараар ба, эмезе жок по?

¹⁸ Же Иисус олордын жаман сагыжын билип, айтты:

– Мени не ченеп туругар, эки жүстүлөр? ¹⁹ Каланга салар акчаны Меге көргүзигер.

Олор Ого динарий алып келдилер.

²⁰ – Бу кемнин сүри ле ады? – деп, олордон сурады.

²¹ Олор:

– Кагандыйы – дедилер.

Айдарда, олорго айтты:

– Андый болзо, кагандыйын каганга беригер, Кудайдыйын дезе, Кудайга.

²² Олор мыны угала кайкадылар, Оны таштап, жүре бердилер.

Тирилиш керегинде

²³ Ол күн Иисуска өлгөндөр тирилбес дежетен саддукейлер келип, сурадылар:

²⁴ – Үредүчи, Моисей айткан эди: «*Бала жок кижин өлгөжүн, онын үйүн карындажы алып, карындажынын угун улалтсын*». ²⁵ Бисте жети карындаш кижин болгон. Бирүзи кижин алала, жада калган. Анда бала жок болуп, онын үйүн карындажы алган. ²⁶ Онын кийнинде экинчизиле, үчинчизиле, жетилезиле андый ок болгон. ²⁷ Ончозынын кийнинде үй кижин де жада калган. ²⁸ Эм, айдарда, тирилгежин, ол бу жетүнин кажызынын үйи болор? Оны ончозы алган эди.

²⁹ – Чийимдерди, Кудайдын күчин де билбей жадып, азып жадыгар – деп, Иисус олорго каруу жандырды. – ³⁰ Тирилгенде, кижин де албас, кижиге де барбас, же тенгеридеги ангелдердий жүрер. ³¹ Өлгөндөр тирилер деп, слерге Кудайдын айтканын кычырбаган бедигер? ³² «*Мен Авраамнын Кудайы, Исаактын Кудайы ла Иаковтын Кудайы*» – дегенди? Кудай – Ол өлгөндөрдүн Кудайы эмес, тирүлдердин Кудайы.

³³ Улус мыны угала, Онын үредүзин кайкап турдылар.

Эн учурлу жакылта

³⁴ Фарисейлер дезе, Иисустын саддукейлерди туйуктандырганын угала, жуулыжып келдилер. ³⁵ Олордын бирүзи, Жасактын үредүчизин, Оны ченеп, сурады:

³⁶ – Үредүчи, Жасактагы жакыталардын эн жааны кажызы?

³⁷ Иисус ого айтты:

– «Кудайың Кайраканды бастыра жүрегинге, бастыра жуанла, бастыра санаанла сүйүп жүр». ³⁸ Жакылтаардын бажы, эн жааны ол. ³⁹ Ого түней экинчи жакылта бу: «Бойынды сүүгендий, жуугынды сүйүп жүр». ⁴⁰ Бу эки жакылтага ончо Жасак ла жарчылардын чийими төзөлгөн.

Христос кемниг уулы?

⁴¹ Фарисейлер жуулыжып келерде, Иисус олордон сурады:

⁴² – Христос керегинде нени сананып туругар? Ол кемниг уулы?

Олор:

– Давидтинг – дедилер.

⁴³ Иисус айтты:

– Андый болзо, Давид Тыннан көдүрини алып, Оны Кайракан деп адап, не керек мынайда айткан:

⁴⁴ «Кайракан Кайраканыма айткан:

„Өштүлеринди будыннын алдына салып бербейинчем,
онг жаныма отур“».

⁴⁵ Анайдарда, Давид Оны Кайракан деп адаганда, Ол канайып онын уулы болотон?

⁴⁶ Бирүзи де Иисуска каруу сөс айдып болбоды. Ол күннен ала Онон сураарга кем де тидинбеди.

23

Эки жүстүлөрдү илезине чыгарганы

¹ Ол тушта Иисус улуска ла Бойынын үренчиктерине айдып тура берди:

² – Моисейдинг јерине бичикчилер ле фарисейлер отурып алдылар. ³ Онын учун нени бүдүрзин десе, бүдүригер, эдигер, кылыгын десе кылынбагар, ненин учун десе олор айдарын айдат, бойлоры этпейт. ⁴ Уур ла апарарга эп јок жүктер эдип, улустын ийнине артадылар, бойлоры десе олорды сабарыла да јылдырар күүндери јок.

⁵ Нени де эдерде, кижии көрзин деп эдедилер. Филактерийлерин*

* Агару Чийимниг үзүктери чеберлеелген тере каптарын. Олорды мүргүүр тушта мандайларына ла колдорына кийетендер.

элбедедилер, кийиминин чачагын* узададылар. ⁶Той-жыргалда төрдө кыйын отураарын, синагогаларда ичкери өдүп отураарын, ⁷тепсендерде уткыдарын, «Равви!»** деп ададарын сүйүйдилер.

⁸Слерди десе үредүчи деп адабазын: Үредүчигер жангыс – Христос, слер ончогор – карындаштар. ⁹Кижини јерде ада деп айтпагар: адагар жангыс – Тенгеридеги Ада. ¹⁰Слерди баштаачы деп адабазын: слерди Баштаары жангыс – Христос. ¹¹Јааныгар слерге јалчы болзын. ¹²Бийиктединген кижии јабызаар, јабызыдынганы – бийиктеер.

¹³Бичикчилер ле фарисейлер, слерге ачу-корон! Эки јүстүлер! Слер улустын алдында Тенери Каандыгын јаап јадыгар. Ого бойыгар да кирбейдигер, кирейин дегенди де кийдирбейдигер***.

¹⁴Бичикчилер ле фарисейлер, слерге ачу-корон! Эки јүстүлер! Јагысты да болзо, јагыбыска баштандыралы деп, талай кечип, јер өдөдигер. Баштандырала, оны бойыгардан эки катап јаман таамынын уулы эдип аладыгар.

¹⁵Сокор башчылар, слерге ачу-корон! Слер айдадыгар: «Өргөөлө чертенип турган кижинин черти не де эмес, је Өргөөнин алтынныла чертенип турган кижии чертин бүдүрер учурлу». ¹⁶Сагыжы јоктор ло сокорлор! Кажызы јаан: алтын јаан ба, эмезе алтынды агарулап турган Өргөө бө? ¹⁷База айдадыгар: «Тагылла чертенип турган кижинин черти не де эмес, је тагылдын үстине салган берүле чертенип турган кижии чертин бүдүрер учурлу».

¹⁸Сокорлор! Кажызы јаан: берү јаан ба, эмезе берүни агарулап турган тагыл ба? ¹⁹Анайдарда, тагылла чертенгени, тагылла чертенип, онын үстиндезиле чертенгени ол. ²⁰Өргөөлө чертенгени, Өргөөлө чертенип, ичинде Јүргениле чертенгени ол. ²¹Тенериле чертенгени, Кудайдын Ширеезиле, үстинде Отурганыла чертенгени ол.

²²Бичикчилер ле фарисейлер, слерге ачу-корон! Эки јүстүлер! Слер мјата, анис, тмин өлөндөрдин онынчы үлүзүн Кудайга

* Кудайга берингеннин темдеги эдип, кийимге көктөгөн чачактарын.

** Үредүчи.

*** Кезик јебрен түрбектерде кожумак бар: ¹⁴«Бичикчилер ле фарисейлер, слерге ачу-корон! Эки јүстүлер! Тул үй улустын јөөжөзүн үптеп јип, кижии көрзин деп, удаан мүргүп јадыгар. Бу учун там буруга каларыгар».

берип жадыгар, је Јасактагы төс немени: жаргыны, быйанды ла бүдүп жүрерин ундып койдыгар. Мыны да эдер, оны да унды-бас керек. ²⁴Томонокты шүүп, төөни дезе жуда салар сокор башчылар!

²⁵Бичикчилер ле фарисейлер, слерге ачу-корон! Эки жүстүлөр! Айактыг, табактыг тыштын арутап жадыгар, је олорыгардын ичи тоношло, төгүнле толо. ²⁶Сокор фарисей! Айактыг, табактыг тышты ару болзын деп, озо баштап ичин арута.

²⁷Бичикчилер ле фарисейлер, слерге ачу-корон! Эки жүстүлөр! Слер сөөк салган, череттелген жерлердий: тышты жараш деп билдирер, је ичинде өлгөн улустыг сөөктөри, не ле быјар толо. ²⁸Слер андый ок: тыштыгарла ак болуп көрүнедигер, ичигерде толгоны дезе, – экижүстениш ле жарамас.

²⁹Бичикчилер ле фарисейлер, слерге ачу-корон! Эки жүстүлөр! Слер жарчыларга сөөк салар жерлер тудуп, актулардын кереестерин кееркедип, ³⁰айдадыгар: «Адаларыстыг ойинде жүрген болзобыс, жарчылардын канын агызышпас эдибис». ³¹Анайып, бойыгарды жарчыларды өлтүрген улустыг уулдары деп, бойыгарга удур керелеп жадыгар. ³²Адаларыгар баштаганды учына жетиригер. ³³Жыландар, коронду жыланныг ач-үрени! Таамыга түжүрер жаргыдан канайып кыйыжарыгар? ³⁴Онын учун, бат, слерге жарчыларды, керсүлерди ле үредүчилерди ийип жадым. Кажыларын өлтүреригер, кере тартарыгар, кажыларын дезе синагогалараарда согорыгар, каладан калага сүреригер. ³⁵Жерде төгүлген ончо актулардын каны слерге түшкөй: ак сагышту Авельдин канына ала Өргөө лө тагыл ортодо слер өлтүрген Варахий уулы Захариянын канына жетире. ³⁶Чынын айдадым слерге: мынын ончозы бу үйеге жедер.

Иерусалим керегинде сыгыт

³⁷– Жарчыларды өлтүрөөчи, сеге ийилген элчилерди ташла шыбалаачы Иерусалим, Иерусалим! Куш бойынын балдарын канады алдына жуунаткандый, балдарынды канча жуунадайын дебедим, је слер болбодыгар! ³⁸Бат, айлыгар слерге ээн артып јат. ³⁹Айдып турум слерге: «*Кайраканныг адынан келип јатканы алкышту!*» деп айтпаганчар, эмдиден ары Мени көрбөзигер.

24

Христостың экинчи келери

¹ Иисус Өргөдөн чыгала, барарга жадарда, Ол Өргөөнүн тураларын көрзин деп, үренчиктери базып келдилер.

² – Мынын ончозын көрүп туругар ба? – деп, Иисус олордон сурады. – Чынын айдадым слерге: мында таш үстине таш артпас. Ончозы жемирилип-сайалар!

³ Ол Елеон кырда отурадда, Ого үренчиктери жангыс бойлоры базып келеле, сурадылар:

– Биске айт, бу качан болор, келериннинг, чак түгенердин темдеги кандый болор?

⁴ Иисус айтты:

– Чеберленигер, слерди кижиде аскырбазын. ⁵ Көп улус Менин адымды аданып келер, «Мен Христос» деер, көбизин аскыраар. ⁶ Анайда ок жуу-чак ла жуу-чак керегинде табыш угарыгар. Калак, чочыбагар, мынын ончозы болор учурлу, же бу учы эмес. ⁷ Калык калыкка, каандык каандыкка удур туруп чыгар, ачана-торо болор, алыстап жер силкинер, ⁸ же бу ончозы тууп толголгоннын жүк башталганы. ⁹ Ол тушта слерди кыйынга берип, өлтүрүп турар, слерди Менин адым учун ончо калыктар жаман көрөр. ¹⁰ Ол тушта көп улус бүтпей барып, жана түжер, бой-бойлорун садыжып, жаман көрүжер. ¹¹ Көп төгүн жарчылар чыгар, көпти аскыраар. ¹² Жарамас көптөп, оноң улам көп улустың сүүжи соор. ¹³ Учына жетире чыдашканы десе, аргадалар. ¹⁴ Ончо калыктарга кере болзын деп, Каандык керегинде Сүүнчилү Жар жер-үстине жарлалар. Ол тушта чак түгенер.

¹⁵ Анайдарда, Даниил жарчы айткан ээн калганның быжары агару жерде турганын көрөр болзогор, – кычыраачы аайлазын – ¹⁶ ол тушта Иудейде жүргендер кырларга качсын; ¹⁷ жабынчыда болгоны, айыл ичиндеги немезин алайын деп түшпезин; ¹⁸ кырада жүргени, кийимин алайын деп бурулбазын. ¹⁹ Ол күндерде барлуларга, бала эмискендерге ачу-корон! ²⁰ Качатаныс кышкыда эмезе суббот күнде болбозын деп мүргүгер. ²¹ Жер бұдерден бери эмдиге жетире болбогон, сонгында да болбос андый улу ачу-корон келер. ²² Ол күндер кыскартылбаган болзо, тынар-тынду неме аргадалбас эди, же

талдалгандарга болуп ол күндөр кыскартылар. ²³Ол тушта кем кижилерге: «Бат, Христос мында» эмезе «Анда» – дегежин, бүтпегер, ²⁴ненин учун дезе төгүн христостор, төгүн жарчылар табылар, аскыралы, аргалу болзо, талдалгандарды да аскыралы деп, улу билдилер ле кайкалдар көргүзөр.

²⁵Бат, слерге озолондыра айттым. ²⁶Анайдарда, слерге: «Бат, Ол ээн талада жүрү» – дегежин, чыкпагар, «Бат, Ол ичиндеги кыпта отуры» – дегежин, бүтпегер. ²⁷Күн чыгыжынан ала күн бадыжына жетире жарыдар жалкынды, – Кижилер Уулынын келери андый болор. ²⁸Сөөк жаткан жерге кан-керделер жуулар.

²⁹Ол ло тарый, ол күндөрдүн ачузы өткөли, күн карачкыланар, ай жарыгын бербес, жылдыстар тенгериден төгүлөр, тенгеринин күчтери косколор. ³⁰Ол тушта тенгериде Кижилер Уулынын билдизи көрүнөр, жердеги ончо калыктар ыйлажып, улу күчтү ле мактулу *Кижилер Уулы тенгеринин булудыла келип жатканын* көрүп ийер. ³¹Ол Бойынын ангелдерин үнгүр табышту амыргылу ийер, оло Онын талдалгандарын ак-жарыктын төрт талазынан, тенгеринин бир учунан экинчи учуна жетире жуур.

³²Слерди смоква агаш үрөткөй: онын будагы жымжап, бүрлене бергенде, жай жууктап келди деп, билип жадыгар. ³³Анайып ок слерде: мынын ончозын көрөр болзогор, ой жууктап келди, эжик жанында туру деп билигер. ³⁴Чынын айдадым слерге: мынын ончозы бу үйе баргалакта болор. ³⁵Тенери ле жер жастыгар, же Менин сөстөрүм жастыкпас.

³⁶Ол күнди, саатты кем де билбес, тенгеридеги ангелдер де, Уулы да билбес, жангыс Ада билер. ³⁷Нойдун күндөрүнде болгондой, Кижилер Уулынын келери андый ок болор. ³⁸Ол күндөрдө, чайык чыгар алдында, Ной ковчегке кирердин киргенче, улус ичип-жип жаткан, кижилер алары алып, кижиге барары барып турган. ³⁹Чайык чыгып, ончозын кырганча, оло нени де сананбай тургандар. Кижилер Уулынын келери андый ок болор. ⁴⁰Ол тушта эки кижилер жалганда жүрер: бирүзүн алып баргылаар, бирүзүн дезе артырып койгылаар. ⁴¹Эки үй кижилер кол теермен тартар: бирүзүн алып баргылаар, бирүзүн дезе артырып койгылаар. ⁴²Анайдарда, ойгу болугар, ненин учун дезе Кайраканыгар кандый күнде келерин билбизигер. ⁴³Уурчы түннин кажы кирезинде келерин айыл ээзи билген болзо, ойгу

болуп, айылын тонотпос эди деп, билип жадыгар. ⁴⁴ Онын учун слер де белен болугар: Кижн Уулы слер сагыбаган өйдө келер.

⁴⁵ Жалчылардын бажын билип, ологго өйинде курсак берип турзын деп, бий көстөгөн бүдүмжилү ле керсү кул кем болотон? ⁴⁶ Бийи келип, кулы анайда эдип жүргенин көрөр болзо, байагы кул кежиктү. ⁴⁷ Чынын айдадым слерге: оны ончо жөөжөзине баш эдер. ⁴⁸ Же ол кул жаман болуп, ичинде: «Бийим бачым келбес» дейле, ⁴⁹ кул нөкөрлөрүн согуп, аракызактарла кожо ичип-жип база бергежин, ⁵⁰ ол кулдын бийи сагыбаган күнде, сананбаган өйдө келер. ⁵¹ Оны бойынанг кезе чабар, онын салымы экү жүстүлөрдн салымындый болор. Анда ый ла тиш кыжырты болор.

25

Он кыс керегинде укаа сөс

¹ — Ол тушта Тенери Каандыгы он кыска түней болор. Олор жарыткыштарын алганча, колтуга уткый чыккандар. ² Бежүзи керсү, бежүзи сагыжы жетпес болгон. ³ Сагыжы жетпестери жарыткыштарын алала, май албаган. ⁴ Керсүлери десе жарыткыштарыла кожо майлу жыракыларын алганча келген. ⁵ Колту саадаганда, ончозы үргүлөп, уйуктап калган. ⁶ Түн аразында кыйгы угулган: «Бат, колту келедири, ого уткый чыгыгар!» ⁷ Айдарда, ончо кыстар туруп, жарыткыштарын жазап алгандар. ⁸ Сагыжы жетпестери керсүлерине айткан: «Майыгардан биске берижигер, жарыткыштарыс өчүп барадыры». ⁹ Керсүлери десе айткандар: «Биске де, слерге де жетпей калбазын деп, бистен алганча, садучыларга барып, бойыгарга садып алыгар». ¹⁰ Олор садып аларга барып жадарда, колту жедип келген. Белен кыстар оныла кожо тойлоп барган, эжик десе жабылып калган. ¹¹ Онын кийнинде байагы кыстар келип, «Кайракан, кайракан, эжигинди ач!» дешкендер. ¹² Же ол каруу жандырган: «Чынын айдадым слерге: слерди билбезим».

¹³ Анайдарда, ойгу болугар, Кижн Уулы келеринин күнин де, саадын да билбес инегер.

Талант акча керегинде укаа сөс

¹⁴ — Ол тушта мындый болор. Бир кижн өскө ороонго атанар алдында кулдарын кычырып алып, ологго жөөжөзин артырып кой-

гон. ¹⁵ Бирүзине беш талант акча берген, бирүзине эки, бирүзине бир талант — кажызына ла кирезинче береле, атана берген. ¹⁶ Беш талант алганы барала, онызын керекке тудуп, үзеери беш талант иштеп алган. ¹⁷ Эки талант алганы анайып ок эки талант иштеп алган. ¹⁸ Бир талант алганы барып, жерди казып, бийининг акчазын көмүп койгон. ¹⁹ Удап жүрүп, ол кулдардын бийи жанып келеле, олорды тооложорго алдырган. ²⁰ Беш талант алганы үзеери иштеп алган беш талантын экелип, айткан: «Бийим, меге беш талант берген эдин. Бат, үзеери иштеп алган беш талантым бу». ²¹ Бийи ого айткан: «Жакшы, керсү ле бүдүмжилү кул! Аска бүдүмжилү болдың, көптинг бажына сени тудуп жадым. Бийингле кожо сүүн».

²² Эки талант алганы келип, «Бийим, меге эки талант берген эдин. Бат, үзеери иштеп алган эки талантым бу» — деген. ²³ Бийи ого айткан: «Жакшы, керсү ле бүдүмжилү кул! Аска бүдүмжилү болдың, көптинг бажына сени тудуп жадым. Бийингле кожо сүүн».

²⁴ Бир талант алганы келип, айткан: «Бийим, сени кату кижидеп билгем: үрендебеген жериннен кезетен эдин, чачпаган жериннен теретен эдин. ²⁵ Сененг коркып, барып талантынды жерге көмүп койгом. Бат, бойындыын кайра ал». ²⁶ Бийи ого айткан: «Жаман, жалку кул! Үрендебеген жеримнен кезеримди, чачпаган жеримнен тереримди билгенинде, ²⁷ акчамды эбирткедий эдин. Мен келип, бойымдыын кирелтелү алар эдим. ²⁸ Онын талантын алыгар, он таланттуга беригер. ²⁹ Бардын барына берилер, үзеери кожулар, жоктын не бары да айрылар. ³⁰ Эш-немеге жарабас кулды дезе тыш карачкыга таштагар. Анда ый ла тиш кыжырты болор».

Онон үнденип айтты: «Кулакту кижидеп уксын!»

Калыктарды жаргылаары

³¹ — Кижидеп Уулы ончо ангелдериле кожо мактулу келгежин, мактулу ширеезине отулар. ³² Ончо калыктар Онын алдына жуулар. Ол, күдүчи койлорды эчкилерден бөлүгөндий, олорды бойы бойынан бөлүүр: ³³ койлорун Бойынын он жанына тургузар, эчкилерин — сол жанына. ³⁴ Ол тушта Каан Бойынын он жанында тургандарга айдар: «Келигер, Адамнын алкагандары, телекей жайалганнан ала слерге белетелген Каандыкты энчиленигер, ³⁵ ненин учун дезе аштагам, Меге курсак бергенигер, суузагам, суум кандырганыгар, жорыктап жүргем, Мени жуутканыгар; ³⁶ жылангаш болгом, Меге кеп кийдиргенигер, оорып жаткам, Меге жолыгып жүргенигер,

түрмеде отургам, Меге келип барганыгар». ³⁷Ол тушта Ого актулар айдар: «Кайракан, аштаганынды көрүп, Сени азырадыс па? Эмезе суузаганынды көрүп, суу сузуп бердис пе? ³⁸Жорыктап жүргенинди көрүп, жууттыс па? Эмезе жыланаш жүргенинди көрүп, кеп кийдирдис пе? ³⁹Ооруп жатканынды, эмезе түрмеде отурганынды көрүп, жолыктыс па?» ⁴⁰Каан олорго каруу жандыар: «Чынын айдадым слерге: мыны бу эн кичү карындаштарымнын бирүзине эдип, Меге эткенигер ол». ⁴¹Онон сол жанында тургандарга айдар: «Менен кезде тайылыгар, каргышка калгандар, көрмөскө, онын элчилерине белетелген мөнкү отко. ⁴²Аштаарымда, Меге курсак бербедигер, суузаарымда, суу сузуп бербедигер, ⁴³жорыктап жүреримде, Мени жуутпадыгар, жыланаш болорымда, Меге кеп кийдирбедигер, оорып жадарымда, түрмеде отураарымда, келип жолыкпадыгар». ⁴⁴Ол тушта булар да Ого айдар: «Кайракан, Сенин аштаганынды, суузаганынды, жорыктап жүргенинди, жыланаш болгонынды, оорып жатканынды, түрмеде отурганынды көрүп, Сеге болушпаган бедис?» ⁴⁵Ол айдар: «Чынын айдадым слерге: мыны бу эн кичүлердин бирүзине этпей, Меге этпегенигер ол». ⁴⁶Айдарда, олор мөнкү кыйынга барар, актулар дезе, мөнкү жүрүмге.

26

Пасха алдында

¹Иисус бу сөстөрдү ончозын айдып божойло, үренчиктерине айтты:

²— Эки күннен Пасха деп, билеригер. Кижини Уулы кере тартыларга берилер.

³Ол тушта улу абыстар ла калыктын жаандары Каиафа деп улу абыстын күрентигине жуулыжып келдилер. ⁴Иисусты меке-сүмеле тудуп, өлтүрер болуп жөптөжөлө, ⁵айттылар:

— Байрамда ла тутпайлы, калык түймебезин.

⁶Иисус Вифанияда капкаш баалулу Симон-эште болордо, ⁷Ого ак балкаштанг эдилген жыракы тудунган бир үй кижини базып келди. Жыракыда баалу-чуулу, жараш жытту май болгон. Ол Иисус кыйын отурган тужында майды Онын бажына ура берди.

⁸Үренчиктер мыны көрөлө, чугулданып айттылар:

– Мыны не анайып кородор? ⁹ Бу майды жаан баага садып ийип, түренилерге үлөп бергедий эди.

¹⁰ Же Иисус билеле, айтты:

– Бу үй кижини не түймедип туругар? Ол Меге жакшы керек этти. ¹¹ Түренилер слерле кожо жаантайын болор, Мен десе слерле кожо жаантайын болбозым. ¹² Ол бу майды эди-каныма уруп, мөңкүмди көдүрерин белетеди. ¹³ Чынын айдадым слерге: бу Сүүнчилү Жар бүткүл телекейде, кайда ла жарлалза, оны эске алгылап, онын эткенин айдыжар.

¹⁴ Ол тушта он экүнинг бирүзи, Иуда Искариот дейтени, улу абыстарга барып, ¹⁵ айтты.

– Слерге Иисусты садып ийзем, меге нени береригер?

Олор ого одус күмүш акча берели дешти. ¹⁶ Онон ло бери ол Иисусты садып ийетен эптү учурал бедиреп жүрди.

Пасханын ажын жигени

¹⁷ Ачыбаган калаш жийтен байрамнын баштапкы күнинде үренчиктер Иисуска базып келип, сурадылар:

– Сеге пасханын ажын жиирге бисти кайда белетезин деп турун?

¹⁸ Ол айтты:

– Каладагы мындый кижиге барып, айдыгар: «Үредүчи: „Өйим жууктап келди, Пасханы үренчиктеримле кожо сенде эдерим“ – деди».

¹⁹ Үренчиктер Онын жакаргананча эдип, пасханы белетеп койдылар.

²⁰ Энир кирерде, Ол он эки үренчигиле кожо кыйын отурды.

²¹ Олор ажанып отурган тужында айтты:

– Чынын айдадым слерге: бирүгер Мени садып ийер.

²² Үренчиктер сүрекей кунугып, кажызы ла сурай берди:

– Мен болорым ба, Кайракан?

²³ Же Иисус олорго айтты:

– Мениле кожо колын тепшиге сукканы, Мени садып ийери ол. ²⁴ Андый да болзо, Кижини Уулы Ол керегинде бичилгенинче барып жат. Же Кижини Уулын садып жатканга ачу-корон! Ол кижиге туулбаган болзо, торт болор эди.

²⁵ Айдарда, Оны садып жаткан Иуда база сурады:

– Мен болорым ба, Равви?

– Сен айтпай кайттың – деп, Иисус каруу жандырды.

Кайраканның ажын жири

²⁶ Олор ажанып отуларда, Иисус калаш алды, алкайла сындырды, үренчиктерине үлеп, айтты:

– Алыгар, жигер: бу Менин эди-каным.

²⁷ Айакты алып, алкыш жетиреле, олорго берип, айтты:

– Мынан ончогор ичигер: ²⁸ бу Менин кереес каным. Кинчектери ташталсын деп, ол көп улус учун төгүлип жат. ²⁹ Айдып турум слерге: Адамнын Каандыгында слерле кожо жангы жиилектенг ичер кўним жеткенче, бу виноград жиилегиненг мынанг ары ичпезим.

³⁰ Сарнажала, Елеон кырга бардылар.

***Үренчиктердин жана тўжерин
озолодо айтканы***

³¹ Ол тушта Иисус үренчиктерине айтты:

– Бу тўнде ончогор Мени таштап барарыгар. Бичилген жок беди: «*Кўдўчини өлтүрзем, үўрдинг койлоры тозо берер*». ³² Тирилгенимнин кийнинде десе Галилейге слерден озо барарым.

³³ Петр Ого айтты:

– Сени ончозы да таштаза, мен качан да таштабазым!

³⁴ – Чынын айдадым сеге: бу тўнде пөтүк эткелекте, Мененг үч катап жана тўжеринг – деп, Иисус ого айтты.

³⁵ – Сениле кожо өлгөдий де болзом, Сенинг жана тўшпезим! – деп, Петр Ого каруу жандырды.

Үренчиктер ончолоры анайып ла айдып турдылар.

Иисус Гефсиманияда

³⁶ Мынын кийнинде Иисус үренчиктериле кожо Гефсимания деп жерге келип, олорго айтты:

– Оноор барып мўргүгенчем, мында отурыгар.

³⁷ Петрды ла Зеведейдин эки уулын алганча барып, ачуга алдырып, карыгып тура берди.

³⁸ – Өзөк-тыныма өлүмнинг ачузы тўшти – деп, олорго айтты. – Мында болуп, Мениле кожо ойгу болугар.

³⁹ Эмеш кедери барып, жерге конкөрө жыгылып, мўргүй берди:

– Адам! Бу аяк Менинг жастыккадый болзо, жастыксын. Андый да болзо, Менинг кўнимче болбозын, же Сенийинче болгой.

⁴⁰ Үренчиктерге келип, олордынг уйуктап жаткандарын көрди.

– Бир де саат Мениле кожо ойгу болуп албадыгар ба? – деп, Петрга айтты. – ⁴¹Ойгу болугар, ченелтеге түшпейли деп мүргүгөр: тын сергек, эт-канда дезе, чине јок.

⁴²База, экинчизин барып, мүргүди:

– Адам, бу аяакты јастыктырбай, Мени онон ичсин дезен, Сенин табын болгой.

⁴³Келип, омордын база ла уйуктап јаткандарын көрди: омордын көстөри уурлаган ине. ⁴⁴Оморго тийбей, ойто барды, үчинчизин ол ок сөзин айдып мүргүди.

⁴⁵Онон үренчиктерге келип, айтты:

– Эмдиге уйуктап амыраганчаар ба? Бат, өй јууктап, Кижн Уулы кинчектүлердин колына берилп јадыры. ⁴⁶Туругар, баралы! Бат, Мени садып јатканы јууктап келди.

Иисусты каруулга алганы

⁴⁷Ол мынайда айдып турганча, он экүнин бирүзи Иуда келди. Оныла кожо улу абыстардан ла калыктын јаандарынан кылышту ла казыкту көп улус болгон. ⁴⁸Иисусты садып јатканы оморго тем-дек айдып берди:

– Окшогон кижим, Ол болор, Оны тудугар.

⁴⁹Бу тарый Иисуска базып келип,

– Эзен, Равви! – дейле, Оны окшоды.

⁵⁰Иисус дезе ого айтты:

– Најы, сен бого болуп келдин бе?

Айдарда, базып келип, Иисусты тудуп, каруулга алдылар.

⁵¹Је бат, Иисула кожо жүргендердин бирүзи колын сунуп, кылыжын суура тартала, улу абыстын кулына јангып, онын кулагын кезе чапты. ⁵²Айдарда, Иисус ого айтты:

– Кылыжынды кайра сук. Кылыш тутканы, кылыштан ок өлөр.

⁵³Ол эмезе Мени Адамнан сурап албас, Ол уккан бойынча Меге он эки түменнен артык ангелдерин ийбес деп сананып турун ба? ⁵⁴Је ол тушта мындый болотон деп, Чийимде айдылганы канайып бүдер?

⁵⁵Бу тушта Иисус улуска айтты:

– Тонокчыны тудайын дегендий, Мени тудуп аларга, кылышту ла казыкту келдигер. Күнүн сайын Öргөдө отуруп үреттим, Мени тутпадыгар. ⁵⁶Јарчылардын чийими бүтсин деп, ончозы мынайда болгоны бу.

Айдарда, үренчиктер ончозы Оны таштап, кача бердилер.

Иисус оток-күрее алдында

⁵⁷ Иисусты каруулга алган улус дезе Оны Каиафа деп улу абыска алып бардылар. Анда бичикчилер ле жаандар жуулышкан. ⁵⁸ Петр дезе Иисусты ээчиде ыраагыла барып жаткан. Улу абыстын күрентигине жеделе, ичине кирди. Бу ончозы неле божоорун көрөргө, жалчыларла кожо отуруп алды. ⁵⁹ Улу абыстар ла оток-күреенин ончо улусы Иисусты өлүмге берип ийерге, Ого удурат төгүн кере бедиреп, ⁶⁰ төгүн керечилер көп тө келзе, таппай турдылар. Артучында экүзи келип, ⁶¹ айттылар:

– Бу кижини Кудайдын Өргөөзин оодоло, үч күнге тудуп койорым – деген.

⁶² Улу абыс өрө туруп, Ого айтты:

– Не бир де каруунды айтпай турун? Олор Сеге удурат не деп керелейт?

⁶³ Иисус дезе унчукпай турды. Айдарда, улу абыс Ого айтты:

– Тирү Кудайдын адынан эреп-жайнап сурап турум, айт биске, Кудайдын Уулы Христос Сен бе?

⁶⁴ Иисус:

– Сен айтпай кайттын – деди. – Андый да болзо, айдып турум слерге: *эмдиден ала Кижини Уулу күчтү Кудайдын он жанында отурганын ла тенгеринин булудыла келип жатканын көрөригер.*

⁶⁵ Айдарда, улу абыс бойынын кийимин жыртып тартып, айтты:

– Ол Кудайды жамандап жат! Биске база керечи не керек? Бат, Онын Кудайды жамандап айтканын эмди уктыгар! ⁶⁶ Слер не деп сананып туругар?

Олор дезе:

– Ол бурулу, өлөр учурлу – дедилер.

⁶⁷ Онын жүзине түкүрип, жаагына тажыдылар, өскөлөри дезе Оны согуп, ⁶⁸ айдып турдылар:

– Жарчы болуп, биске танып, айт, Христос, Сени кем сокты?

Петрдын жана түшкени

⁶⁹ Петр дезе тышкары күрентикте отурган. Бир жалчы үй кижини ого базып келеле, айтты:

– Сен де Иисусла, Галилей жеринин кижизиле, кожо жүрген.

⁷⁰ Же ол ончолоры алдында жана түжүп,

– Нени айдып турун болбогой, билбезим – деди.

⁷¹ Каалгадан чыгып жадарда, оны база бир жалчы үй кижиге көрөлө, анда турган улуска айтты:

– Бу кижиге Назорей Иисусула база кожо жүргөн.

⁷² Ол база ла жана түжүп, бу кижиге билбезим деп чертенди.

⁷³ Саат болбой анда турган улус базып келеле, Петрге айттылар:

– Сен де олордун бирүзи болгонун чын: сени эрмегин де таныдып жат.

⁷⁴ Айдарда, ол бу кижиге билбезим деп, Кудайды адап, чертенип тура берди. Бу тарый пөтүк этти. ⁷⁵ «Пөтүк эткелекте, Менен үч катап жана түжерин» – деп, Иисустун айткан сөзүн Петр эске алды. Чыгып барала, өксөп ыйлады.

27

Иуданын өлүмү

¹ Эрте танда ончо улу абыстар ла калыктын жаандары Иисусты өлтүрөр деп жөптөштилер. ² Оны күлүйлө, Пилат башчыга апарып бердилер.

³ Ол тушта Иисусты садып ийген Иуда Оны жаргылаганын көрүп, бурузын алынала, одус мөнүн акчазын улу абыстарга ла жаандарга кайра жандырып, ⁴ айтты:

– Актуны өлүмгө садып ийип, кинчек эттим.

– Бистинг ондо не керегис бар? – деп, олор каруу жандырдылар. – Бойун көр.

⁵ Ол мөнүнүн Өргөдө таштап, онон чыгып барала, буунып койды. ⁶ Улу абыстар акчаны алып, айттылар:

– Мыны Өргөнүн эржинелү кайырчагына саларга жарабас, ненин учун дезе ол – төгүлөр каннын баазы.

⁷ Жөптөжөлө, ол акчала өскө жерден келгендердин сөөгүн жуурга, той балкаш узынын жерин садып алдылар. ⁸ Онын учун байагы жерди бүгүнгө жетире «Кан жери» дейтен. ⁹ Айдарда, Иеремия деген жарчы ажыра айдылганы бүттү. Ол айткан: «*Олор одус мөнүн акчаны – Израильдин уулдары Оны баалаган бааны алала, ¹⁰ той балкаш узынын жери учун берип койдылар. Анайда меге Кайракан айткан*».

Пилат Иисусты шылаганы

¹¹ Иисус дезе башчынын алдына келип турды.

– Сен иудейлердин Кааны ба? – деп, башчы Онон сураарда,
Иисус:

– Сен айдып турун – деди.

¹² Улу абыстар ла жаандар Оны бурулап турарда, Ол бир де каруу бербеди.

¹³ Айдарда, Пилат айтты:

– Сен не, укпай турун ба? Сеге удур керелеп турган неменин көбин!

¹⁴ Же онын бир де сөзине каруу бербесте, башчы сүрекей кайкады.

***Иисусты өлтүрер эдип
жаргылаганы***

¹⁵ Башчы дезе калык күүнзеген кижендүлердин бирүзүн байрамга бойынын жангыча божодотон. ¹⁶ Ол тушта түрмеде Варавва деп жарлу кижендү отурган. ¹⁷ Анайдарда, калык жуулыжып келерде, Пилат сурады:

– Мени слерге кемди божотсын деп туругар: Варавваны ба, эмезе Христос дейтен Иисусты ба?

¹⁸ Иисусты күйүнеле берип ийгендерин ол билер болгон. ¹⁹ Ол жаргы эдетен јеринде отурган тужында абакайы айттырып ийди: «Ол Актуга тийбеген болзон кайдар? Бүгүн түш јеримде Ол учун көп кыйналдым».

²⁰ Бу өйдө улу абыстар ла жаандар Варавваны некезин ле Иисусты өлтүрсин деп, калыкты бүдүндирип ийдилер. ²¹ Башчы олордон сурады:

– Мени слерге бу экүнинг кажызын божотсын деп туругар?

Олор:

– Варавваны – дедилер.

²² – Христос дейтен Иисусты канайдайын? – деп, Пилат сурады.

Ончолоры:

– Кере тартылсын! – дештилер.

²³ – Ол не јаман эткен? – деп, башчы сурады.

Је олор там тынғыда кыйгырышты:

– Кере тартылсын!

²⁴ Пилат аргазын таппай, калыктын түймеени тыгып турганын көрөлө, суу сузуп, калык көзинче колын јунуп, айтты:

– Бу Актунунг канында бурулу эмезим. Бойыгар көрүгөр.

²⁵ – Онынг каны биске, бала-баркабыска болгой – деп, ончолоры каруу јандырдылар.

²⁶ Айдарда, Пилат олорго Варавваны божотты, Иисусты дезе камчыладала, кере тартсын деп, берип ийди.

²⁷ Ол тушта башчынын јуучылдары Иисусты претория дейтен күрентик ичине экелеле, Оны эбире ончо черүни јууп алдылар.

²⁸ Онынг кийимин чечип, Ого кубакай-кызыл катанчык кийдирдилер. ²⁹ Тегенекти өөрөлө, бажына салып, онг колына тайак туттырып, алдына чөгөдөп, «Иудейлердинг Кааны эзендик болзын!» – деп, электей бердилер. ³⁰ Ого түкүрип, тайак алып, бажына согуп турдылар. ³¹ Оны электейле, катанчыкты уштып, Бойынынг кебин кийдиреле, керүге алып бардылар.

Иисусты керигени ле Онынг өлүми

³² Чыгып барадып, Киринейдинг Симон деп кижизине туштайла, Иисустын керү агажын апарзын деп, ого јакардылар.

³³ Голгофа – «Куу-Баш» деп јерге келеле, ³⁴ Ого от кошкон аракы ичерге бердилер, је Ол амзайла, ичпеди. ³⁵ Оны кере тарткандар дезе шеребей таштап, кийимин үлежип алдылар, ³⁶ отурып алып, Оны анда каруулдадылар. ³⁷ Бажынынг үсти орто Онынг бурузын көргүскен бичик илдилер: «Бу Иисус, иудейлердинг Кааны».

³⁸ Оныла кожо эки тонокчыны керип койгондор: бирүзин онг јанына, өскөзин – сол. ³⁹ Өдүп бараткан улус баштарын кекип, Оны јамандап, ⁴⁰ айдыжып турдылар:

– Өргөөни оодочы ла үч күнге тудачы! Бойынды Бойын аргада! Кудайдын Уулы болзон, керү агаштан түш!

⁴¹ Анайып улу абыстар да бичикчилерле, јаандарла кожо электеп, айдып турдылар:

⁴² – Өскө улусты аргадап јүрген эди, Бойын Бойы дезе аргадап болбойт! Ол Израильдинг Кааны болзо, эмди керү агаштан түшсин, ол тушта Ого бүдерис. ⁴³ Кудайга иженген эди, Ого јарамыкту болзо, эмди Кудай Оны аргадазын. Ол Бойын Кудайдын Уулы деп аданган јок беди.

⁴⁴ Оныла кожо кере тартырган тонокчылар да Оны анайып ок сөгүп турдылар.

⁴⁵Тал-түштен ала јер үстине карачкы түжүп, үч саатка јетире турды. ⁴⁶Үч саат кирезинде дезе Иисус тын үнденип, айтты:

– Илі, Илі! Ламá савахфани?

Онызы: «Кудайым, Кудайым! Мени не таштадын?» – дегени.

⁴⁷Анда турган улустын кезиги мыны угала, айттылар:

– Ол Илияны кычырып јат.

⁴⁸Олордын бирүзи тап эдип јүгүрип барала, шиндиретен неме алып, уксула чыктытты, тайакка саптап, Ого ичерге берди. ⁴⁹Кезиктери дезе айттылар:

– Акыр, Илия Оны аргадаарга келгей не, көрөлик.

⁵⁰Иисус дезе, база катап тын үнденип, тыны кыйыла берди. ⁵¹Је бат, Өргөөдөги көжөгө үстиги бажынан төмөн түжүре эки јара үзүлди. Јер силкинди, таштар јарылды, ⁵²сөөк салган јерлердин эжиктери ачылды. Көп агарулар тирилип, ⁵³сөөк салган јерлерден чыктылар. Ол тирилген кийинде олор агару калага кирип, көп улуска көрүнгендер. ⁵⁴Јүс бажы ла Иисусты каруулдаган улус дезе јер силкингенин, не ле болгонын көрөлө, куды чыгып, айттылар:

– Ол чындаптан Кудайдын Уулы болгон!

⁵⁵Анайда ок ыраагынан көрүп турган көп үй улус болгон. Олор Иисуска јалчыланып, Оныла кожо Галилейден келгендер. ⁵⁶Олордын ортозында Мария Магдалина, Иаков ло Иосифтин энези Мария, Зеведейдин уулдарынын энези болгондор.

Иисустын мөңкүзин көдүргени

⁵⁷Энгирде Аримафейден Иосиф деп бай кичи келди. Ол база Иисустын үренчиги болгон. ⁵⁸Пилатка келеле, ол Иисустын сөөгин сурады. Айдарда, Пилат сөөкти берзин деди. ⁵⁹Иосиф оны алала, ару кеден бөслө ороп, ⁶⁰јуукта јангы бойы кайадан ойгон сөөк салар јерге апарып, салып койды. Эжигин јаан ташла базырала, јүре берди. ⁶¹Мария Магдалина, база бир Мария анда ок болуп, сөөк салган јердин одожында отургандар.

⁶²Пятницанын эртенгизи күн улу абыстар ла фарисейлер Пилатка јуулыжып, ⁶³айттылар:

– Бийибис, үч күннен тирилерим деп, ол мекечи эзен јүрерде айтканын эске алдыбыс. ⁶⁴Онын учун сөөк салган јерди үчинчи күнге јетире каруулдазын деп јакар. Онон башка, үренчиктери

келип, сөөкти уурдап алала, калыкка Оны тирилди дешпесин. Бу кийниндеги меке башкызынан жаман болор.

⁶⁵ – Каруулыгар бар. Билгенигерче, барып каруулдагар – деп, Пилат ологорго айтты.

⁶⁶ Олор барала, сөөк салган жерге каруул тургустылар, тажына танма бастылар.

28

Тирилгени

¹ Суббот күн өткөн кийинде, неделенин баштапкы күнинин тан алдында Мария Магдалина ла база бир Мария сөөк салган жерди көрөргө келдилер. ² Кенетийин сүрекей тын жер силкинип, тенериден Кайраканнын ангели түжүп келди. Ол сөөк салган жерге базып келеле, ташты антарып, ого отурып алды. ³ Бүдүми жалкындый, кийими кардый ак болды. ⁴ Каруулчыктар онон коркып, тыркыража бердилер, өлгөндий болдылар. ⁵ Ангел десе үй улуска айтты:

– Коркыбагар, кере тартырган Иисусты бедиреп турганыгарды билерим. ⁶ Ол мында жок. Бойы айтканынча, тирилген. Жууктай базып, жаткан жерин көрүгөр. ⁷ Ылтам барыгар, Ол тирилди, Галилейге слерден озо барып жат, Оны анда көрөригер деп, үренчиктерине айдыгар. Бат, слерге айттым.

⁸ Олор сөөк салган жерден мендей чыгып барала, үренчиктерине айдарга, коркып ла сүрекей сүүнип, жүгүре бердилер. ⁹ Кенетийин Иисус ологорго Бойы туштап,
– Эзендер! – деди.

Олор базып келеле, Онын будын кучактай алып, Ого бажырдылар.

¹⁰ – Коркыбагар! – деп, Иисус ологорго айтты. – Барып, карындаштарыма айдыгар, Галилей барзын. Мени анда көргүлеер.

Каруулдың жетирүзи

¹¹ Үй улус барып жадарда, каруулчыктардын кезиги калага келип, не болгонын ончозын улу абыстарга айдып бердилер. ¹² Улу абыстар десе жаандарла кожо жуулыжып жөптөжөлө, жуучылдарга арбынду акча берип, ¹³ айттылар:

– Онын үренчиктери тунде келип, уйуктап жадарыста, сөөгин уурдай бердилер – дегер. ¹⁴Мынын табыжы башчыга жеткежин, оны бүдүндирип койорыс, слерге жаман неме болбос.

¹⁵Олор акчаны алала, үреткенинче эттилер. Бу сөс иудейлер ортодо элбеде таркап, бүгүнге жеткен.

Үренчиктерине жакарганы

¹⁶Он бир үренчик десе Галилей дөөн, Иисустын олорго айткан кыры жаар баргандар. ¹⁷Оны көрөлө, Ого бажырдылар, кезиктери десе эренистеле бердилер. ¹⁸Иисус жууктап, олорго айтты:

– Тенери ле жерде ончо жан Меге берилген. ¹⁹Анайдарда, барыгар, ончо калыктарды үредигер. Олорды Аданын, Уулдын ла Агару Тыннын адыла крестеп, ²⁰слерге жакарганымды ончозын бүдүрерге үредигер. Же бат, ончо күндердин туркунына, чак түгенгенче Мен слерле кожо*.

* Кезик жебрен түрбектер «Аминь» деп сөслө түгенет.